

AZ

ALSOZEMPLENI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1894. ÉVI MÁRCZIUS HÓ 28—29. NAPJAIN

SÁROSPATAKON

TARTOTT TAVASZI KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE

KÓNYA ANDRÁS,

EGYHÁZMEGYEI FŐJEGYZŐ.

*

SÁROSPATAK.

Nyomtatta Steinfeld Jenő, az ev. ref. főiskola betűivel.

1894.

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegye 1894. évi március hó 28—29-ik napjain Sárospatakon tartott tavaszi közgyűlésének

J E G Y Z Ó K Ö N Y V E .

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegye 1894. március 28—29-ik napjain, Sárospatakon, a szokott helyén tartotta meg Kopré Ferenc, esperes és Meczner Béla egyházmegyei gondnok elnöklete alatt tavaszi közgyűlését, számos egyházi és világi érdeklődők közreműködésével.

Jelen voltak:

Az elnökségen kívül *Bodolai József, Keresztúri József, Zombori Gedő, Gecsei Péter, Tóth Lajos, Körösi György papi, Pilissy Ferdinánd, Szinyei Gerzson, Meczner András, Debreceni Bertalan, Kóczán Miklós* világi tanácsbírák; *Bálint Dezső, Bartha József, Beszterczey Béla, Csontos Gábor, Erdélyi József, Farkas Lajos, Fürjész Tamás, Hubay József, Hazay Béla, Kovács János, vámosújfalui; Kónya József, Lábos István, Pál Albert, Páricsy József, Ólbey János, Réthy Pál, Sallay Sándor, Szánthó István, Székely Imre, Verebelyi József, Zitás Bertalan, Zitás István* rendes, *Szabó Pál h., Szabó Károly, Tóth Kálmán* segédlelkészek; *Bartha János, Gérecz Károly* tanító-képviselők; *Buza János* sárospataki, *Molnár Pál* csanálosi, *Vitányi István* hotyikai *Csécsi Nagy Pál* vámosújfalui, *Simon János* kis-dobszai, *Molnár István* h.-kaki, *Teke Sámuel* lukai képviselők. Jegyzők: *Kónya András* papi, *Debreceni Bertalan* világi főjegyző; *Czinke István* és *Komjáthy Gábor* papi aljegyzők; *dr. Bartha Béla* vil. aljegyző betegsége miatt jelen gyűlésünkben nem vehetett részt.

1. Esperes úr buzgó alkalmi imája után, melyben összegyűlé-sünkre s tanácskozásunkra isten áldó kegyelmét és segedelmét kérte, egyházmegyei gondnokunk a közgyűlést a következő, a jelen viszonyokat élénk és találó vonásokkal festő beszéddel nyitotta meg:

Nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés!

Mielőtt a gyűlést megnyitnám, engedje meg nekem a nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés, hogy azon dolgokról és eseményekről, melyek magyar ref. egyházunkat a jelenben közelebbről érintik, pár szóval említést tegyek s a napirenden levő egyházpolitikai reformokra, mint a melyek a protestantizmusra nagy átalakulást helyeznek kilátásba, becses figyelmöket felhívjam.

Előre is kijelentem, hogy hosszasan szólni s e kérdést tüzetesebben tárgyalni nem óhajtom, mert egyházmegyénk zöld asztalán fekvő többféle ügyeink sem engedik meg, hogy beszédem terjedelmes legyen; de másfelől megvagyok győződve arról, hogy a nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés tisztelt tagjai a szóban forgó kérdésről a hírlapok útján már eddig is teljesen kielégítő értesítést szereztek.

Nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés! Soha törvényjavaslat az országházában annyi oldalról megvitatva s megvilágítva nem volt, mint a jelenlegi. Mégis ennek dacára, ha őszintén akarunk szólni, protestáns egyházunk tagjainak legnagyobb része ez ideig leginkább kételkedő és várakozó álláspontot foglalt el ezen törvényjavaslattal szemben. Csakis abban értettünk egyet mindnyájan, hogy az 1868. LIII. törvényeknek épségben maradását óhajtottuk s ezen óhajtasunknak az egyházkerületi közgyűléseken én már két ízben kifejezést is adtam.

Vizsgáljuk tehát a helyzetet első sorban is, hogy miképen állunk ma az 1868: LIII. t.-cikkkel. E törvénynek 12. § a a vallásjogegyenlőségnek és igazságnak alapját képezte hazánkban. Ezt Deák Ferencnek, hazánk egyik leghumánus bban érző fiának lángelméje, a tiszta igazságért, a nemes és nagy dolgokért dobogó szíve hozta létre. S habár vagyoni tekintetben a különböző vallásfelekezetek úgy hajdan, mint ma is nagyon visszás arányban voltak is egymással: de az 1868-ki törvény legalább azon jogegyenlőséget adta meg részünkre, hogy a vegyes házaságból származó gyermekek nemük szerint követhessék szüleik vallását.

Fájdalom, e törvénynek volt egy nagy hiánya, az nevezetesen, hogy büntető jogi szankcióval sem alkotása idején, sem később el-

látva nem lett; épen ezért a kath. klérus a büntetlenség biztos tudatában ezen törvény megbuktatására s megváltoztatására, alkotása óta mindent elkövetett. És hogy a klérusnak a vallásegyenlőségről ma is mily ferde fogalma van, annak tiszta képét mutatja a kath. főpapoknak azon memoranduma, melyet múlt év vége felé Ő felsége a király és a magas kormány elé terjesztettek, melyben nyíltan és világosan kimondják, hogy egyházuk hitelve a vegyes házasságot csakis azon esetben engedi meg, ha az abból származó minden gyermek a kath. egyház híve leend. Ehez nem kell kommentár. A kath. klérusnak ezen emlékiratban elfoglalt álláspontja tisztán mutatja a helyzet veszélyes voltát s azon törekvésüket, melynek célja a protestantismus gyöngítése, sőt lehet mondani teljes megsemmisítése.

Azon sikertelen kísérlet, melyet a jelenlegi vallás- és közoktatásügyi miniszter a 68-ki törvény megtartása végett tett; de a melyben — véleményem szerint — az a hiba követetett el, hogy a büntető jogi szankciót nem országos törvény, hanem miniszteri rendelettel akarta keresztülvinni; mondom, a kormánynak ezen sikertelen kísérlete a protestantismust azon veszedelmes helyzetbe juttatta, hogy a 68 ki törvény a papíron voltaképen még fennáll, de azt a kath. klérus teljesen figyelmen kívül hagyja; minek folytán a kormány már kénytelen volt azon szégyenletes kijelentést tenni, hogy a nevezett törvényt teljes valóságában fentartani nem képes s annak megváltoztatását elhatározta. — Mivel azonban a kormány azt is jól tudta, hogy a 68 ki törvény eltörlésébe a protestantismus így egyszerűen belenyugodni nem fog, módot keresett, hogy mivel s miként lehetne azt kellően helyettesíteni. Elismerem, hogy lehetett más oka is a kormánynak, a miért a kötelező polgári házasságról szóló törvényjavaslatot a ház asztalára letegye, s lehet, hogy az én nézetem téves, de egyéni meggyőződésemet mondom ki, midőn állítom, hogy a kötelező polgári házasság a többi egyházpolitikai reformmal együtt, még hosszabb ideig nem lát vala napvilágot, ha az ultramontanizmus türelmetlensége a kormányt miutegy bele nem kényszeríti. Hogy nekünk protestánsoknak a kötelező polgári házasság a 68-ik törvényért kellő erecompensatiót nem nyújt: ez — merem állítani, — minden protstáns ember véleménye; de ismerve az ultramontanizmus terjeszkedési vágyát, a klérus óriási vagyonát, saját édes hazánk elleni izgatásait s minderről szívem mélyéből meg lévén győződve: manapság azon meggyőződésben vagyok, hogy a felekezetek közötti békét és egyenlőséget legalább részben csakis úgy lehet helyreállítani, ha az állam a házassági jog rendezését egészen saját kezébe veszi át.

És hogy a kath. klérus ezen javaslat által saját érdekeit és hatalmát mennyire veszélyeztetve látja, bizonyítja az, hogy annak megbuktatására minden erejét, minden fegyverét mozgósítja. Hogy vétójának még nagyobb horderőt adjon, e célból ez év január 16-án egy — úgynevezett — kath. nagygyűlést hívott össze Budapestre, de a melyen minden erőlködése dacára sem tudott öt—hatezer katolikusnál többet összehozni.

Ha egy vallásfelekezet főpapjai egyházuk jogainak védelmezése és megőrzése végett, egyházuk buzgó tagjainak tevékenységét és figyelmét felhívják s igénybe veszik, ezért őket kárhóztatni egyáltalán nem lehet. Mi is azt véltük, hogy egyedül a valláshoz való ragaszkodás és a kath. egyház iránti szeretet hozta össze ezen gyűlés tagjait; de fájdalommal kellett tapasztalnunk, hogy sokkal messzebb menő cél lebegett előttük s nem annyira az egyház, és a hithez való ragaszkodás, — nem annyira a kormány által beterveztett egyházpolitikai reformok ellen való állásfoglalás, mint inkább a többi egyházak iránti féltékenykedés s különösen a protestantismus elleni türelmetlenség volt szülő oka az u. n. nagygyűlésnek. Hozattak itt olyan határozatok, melyek a történelemben a XIX. század utolsó évtizedének szegényfoltját fogják képezni s melyektől épen azért magok a józangdolkozású s jobbértékű katolikusok is a legnagyobb megbotránkozással sőt megvetéssel fordultak el. Hogy a határozatok közül csak egyet említsek: kimondotta a kath. nagygyűlés, hogy bármely hivatalra, mely választás útján töltenek be, csak jó katolikus választandó. — Ugyan mi történnék, ha mintegy retorsió képen a protestánsok is határozatilag kimondanák, hogy ők viszont csakis protestánsokkal töltenek be ezen állásokat! Akkor nem az volna a választásoknál, hogy ki a függetlenségi és ki a kormánypárti, hanem, hogy ki a protestáns és ki a katolikus? Lenne hazánkban a XIX. század végén egy oly vallásháború, melyben egymás testvéreit gyilkolnánk, megásván ezzel sírját édes magyar hazánknak. A költővel szólva, én erre nem mondhatok egyebet, mint hogy »Isten óvja ily csapástól mi magyar hazánkat«! Bizonyára a legnagyobb ellensége a protestantismusnak az, a ki hasonló visszatorlást javasol. A protestánsok józansága sohasem fog ily fegyverekhez nyúlni, még ellenségeivel szemben sem. És hála a gondviselésnek, hála a protestánsok józanságának és a magyar nép igazságszeretetének, ily fegyverek alkalmazására szükségünk nincs is, mert az ultramontán túlkapasok elé épen azok gördítenek akadályt, ellenségeskedésüknek épen azok vetnek gátat, kik az ő egyházuk hívei. Ezek a liberális katolikusok.

Mintegy feleletül hívták össze a liberális katolikusok ez év

március 4-én a liberális nagygyűlést, melyben mintegy 120 — 130 ezer ember vett részt az ország minden részéből vallás- és pártkülönbség nélkül. Jelen voltam e nagygyűlésen magam is és örömmel tapasztaltam, hogy minő álláspontot foglal el a kath. intelligentia a kath. nagygyűlés határozataival szemben. Megbotránkozásukat és rosszalásukat nyilváníták ki az ultramontanizmus türelmetlensége felett. Együtt éreztek velünk s a vallásfelekezetek közötti békét és egyenlőséget nem kevésbé akarják mint mi. Ezeket látván és tapasztalván, örvendő szívvel állíthatom s nem félek attól, hogy hazánkban az ultramontanizmus erősebb s mélyebb gyökeret verhessen. Végső erőlködése ez az ultramontanizmusnak s megvagyok győződve a felől, hogy nekünk protestánsoknak hű szövetségeseink ma a liberális kath. férfiak. És én a mai napon még egyszer ismétlem, hogy a protestantizmusnak legnagyobb ellensége az, a ki minket izgatásokra ösztökél; mert mint gyengébb fél, nagyobb eredményt különben úgy sem érhetnének el; ellenkezőleg elveszítenők igaz szövetségeseinket, a szabadszelleme s nemesen érző s józan gondolkozású katolikusokat.

Azért türelem és béke legyen jelszavunk s miután előre elhatározott, kész dolgokkal állunk szemben: ne álljuk útját a haladásnak, mely a mi hitelveinket a legkisebb mértékben sem sérti, lévén a protestantizmus, születésétől fogva a szabadelvűségnek, a felvilágosodásnak a megteremtője és harcosa. — Hanem, mint egyházunknak hű őrei és buzgó tisztviselőinek, tisztünk és kötelességünk egyházunk javát és jogait megvédelmezni s azért véleményem szerint a lehető legerősebben kell sürgetnünk és követelnünk az 1848: XX. t.-cikk életbeléptetését.

Bezárom beszédemet nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés, s nem akarok türelmükkel továbbra is visszaélni. Csakis annak kijelentését tartom még szükségesnek, hogy miután az életbelépendő egyházpolitikai reformok egyházunk életében nagyobb átalakulásokat eredményezhetnek, pl. hogy csak egyet említsek, a kötelező polgári házasság behozatala lelkészeink stólaris jövedelmét tetemesen fogja csökkenteni: saját érdekünk, saját javunk követeli, hogy ezen dolgokat megbeszélés tárgyává tegyük. Felkérem tehát az egyházmegye t. tagjait, különösen lelkészeit, hogy főleg a lelkészi értekezletek alkalmával legyenek szívesek ezen, egyházi életünkre igen fontos és nagy befolyással bíró ügyeket tanácskozási tárgysorozatukba felvenni.

Most pedig szívesen üdvözölve a jelenlevőket, kérem, hogy legyenek szívesek a tanácskozásban ismert bölcseségükkel résztvenni.

A gyűlést ezennel megnyitom.

2. Majd ezután még tanácskozásaink megkezdése előtt esperesünk terjesztette be egyházmegyénk egy évi történetét felölelő, szellemi és anyagi állását főbb vonásokban feltüntető következő jelentését:

Nagytisztelätü egyházmegyei közgyűlés!

Midőn én is szívem mélyéből üdvözlöm a nagytiszt. egyházmegye ily szép számmal egybegyűt díszes közönségét, — azok után melyeket mélyen tisztelt elnöktársam, a még folyvást felszínen lebegő, s a közvélemény hullámzó itélkezését foglalkoztató egyházpolitikai mozgalmakra vonatkozással elmondani méltoztatott; — engedje meg a tiszt. közgyűlés, hogy én csak is a főbb mozzanatokban érintve a közelmúlt évben egyetemes egyházunkat közelebbről érdeklő eseményeket, — hivatási kötelességem tüzetesebb feladatának megfelelőleg, az egyházmegyénk körében felmerült megfigyelésre méltó közigazgatási ügyeink előadására szorítkozzam.

A most már véget ért egyházi év folyamában, két fontos dolog foglalta el különösebben figyelmünket s várakozásunkat. — Egyike zsinati törvényeinknek legfelsőbb szentesítése s kihirdetése; a másik az egész országot, a különböző egyházakat, s azok között a mi egyetemes egyházunkat is már évek óta feszütségben tartó egyházpolitikai kérdéseknek állami törvényekkel való megoldása. E kettős várakozásunk közül azonban csak az egyik teljesedett annyiban, hogy zsinati törvényeink már szentesítvők, — s kihirdetésüket az április 17-ik napján tartandó egyházkerületi gyűlés fogja érvényesíteni; — s új zsinati törvénykönyvünk immár az egyházaknak s tisztviselőknek kiosztva, s lelkésztársaim kezeikbe lévén, az előbbihez képest annak lényeges változtatásai ismertetésébe avagy bírálataba bocsátkozni felesleges volna, miután a szentesített törvény mihelyest kihirdetve lett, míg érvényben álland. egyiránt kötelező mindnyájunkra nézve.

A másik dolog a mit vártunk volna, de teljesedést nem érhetett: az egyházpolitikai kérdések megoldása, s törvények által való szabályozása, rendezése. Alig egy hónappal ez előtt jött szőnyegre a reformjavaslatok legfontosabbika: a polgári házasság, az országgyűlési képviselők tanácstermében. S ez a házassági jogra vonatkozó törvényjavaslat most már nem kizárólag felekezetközi, hanem az egyház és állam közötti ügyviszonyokat van hivatva szabályozni. Az államnak kell magának olyan törvényt alkotni, mely nem korlátozza egyeseknek az állam érdekeivel össze nem ütköző lelkiismeret-

reti szabadságát, a hazai vallásfelekezetek közötti békés viszony megóvása mellett, a felekezeti jogsérelmeknek is gátat vet. És a miként most egy éve is bátor voltam jelezni a n. t. közgyűlés előtt, — eltekintve az elmúlt sötét idők felé terjengő törekvések ellenszenvres áramlataitól; — most s-m kételkedem az iránt, hogy valamint egyetemes egyházunk hitbuzgó férfiai, úgy szintén más hitfelek közül is mindazok, kiknek legszentebb jelszavuk »a haza minden előtt;« kik a törvények alkotására is többé kevésbé befolyani is hivatvák, — a szőnyegen levő reformokat az állam legfőbb érdekeinek, s a nemzet és a társadalom sokképen megzavart békéjének megóvására s fentartására fogják felhasználni s tőlök telhetőleg érvényesíteni.

De bár miként legyen is a dolgok kimenetele, hozzon a törvényhozás, s az általa létesítendő reform bárminő változást egyházi életünkben, állami, társadalmi s felekezetközi viszonyainkban; egy dolog kétségtelenül állhat előttünk: tudniillik, hogy ezentúl éberebben s gondosabban kell őriznünk őrhelyünket, s erősen, mozdíthatlanul megállanunk a főrégen, nem engedve foglalási tért az ellenséges áramlatoknak. Hivatásunk legszentebb feladatának kell tartanunk mindenek felett egyházunk belső s ópen azért fentartó erejének fokozását. Hitsorsosaink hitbuzgóságának emelésében s a támadás ellen sikerrel védekezhetés szempontjából tömörült összetartásunkban kell oly közreható erélyt kifejtenünk, a melyen megtörik a terjengő ellenfélnek minden ellenünk irányult támadása. — És én örömet hiszem, hogy bármi történjék is, a magyar prote-tantizmus s így a mi egyházunk is hű fog maradni, az eddigelé haladás-al követett útjához, s a hitbuzgó elődök követendő példája nyomán áthatotta szellemhez, igyekezni fog fejleszteni bensőleg saját erejét, s hogy ha kell dacolni fog az ellene felviharzott veszéllyel, — kész lévén ugyan mindenkor a béke fentartására, de viszont ha megtámadtatik a szellem s igazság fegyverével állja meg helyét — bármely ellenséges küzdelmi roham közepette is.

De mind ezen egyetemes egyházunkat, nemzetünket s a hazát is egyiránt közösen érdeklő reform kérdésektől immár eltekintve, mint a mi tüzetesebb feladata különben is évszakos jelentésemnek, — tekintsünk szét saját egyházmegyénk területén, — felölelve jelentésem keretébe mindazon jelentékenyebb, emlékezetre méltó mozzanatokot, melyek a már már végetért egyházi év folyamán egyes egyházaink belkörü viszonyait érdeklőleg, vagy közigazgatási ügyeink okszerű vezetésével felmerültek s törvényszerű intézkedésünket igényelték.

Első sorban egyházainkban a vallásoserkölcsi életképét tüntetve fel, — mint a melyhez nagyobb részt az egyházlátogatási jegyzőkönyvek szolgáltatják a rajzvonásokat; — bizvást jelezhetem: hogy a lefolyt egyházi évben is, a vallásoserkölcsi élet fejlesztésére, mely alapja az általános társadalmi rendnek és jólétnek, — megtették egyházaink mindazt, — a mit a vallásos iránynak nem igen kedvező mai nyomasztó hazai s társadalmi viszonyok közt megtehettek. S általában megnyugtató jelenségül jelenthetem, hogy egyházaink túlyománylag nagyobb részében a vallásos erkölcsi élet nem csak hogy nem hanyatlott hanem emelkedőben van; — mint a melynek példányszerű nyilvános élénkségét igazolhatjuk azon jelentékeny áldozatokkal is, melyeket részint önkéntes adakozásban részint építkezésekre, részint közmunka által szerzésben hoztak egyes egyházaink. Nem vehetvén igénybe a n. t. közgyűlés becses figyelmét minden egyes adományozások elősorolásával, — mint a melyek az egyházkerületi jegyzőkönyvben részletezve fel lesznek különben is véve; — helyén vélem azonban a jelentékenyebb adományozásokat itt is kiemelni. Leginkább kitűnik most is a többi felett — mint az előző években is — Tállya 849 frt 75 kr. gyűjtésével, mely összeghez Budapest városa 100, dr. Szabó Gyula 200, özv. Szabó Józsefné 100, Bernát Béla orsz. gyűlési képviselő 50, az iparosifjúság 145 forinttal járult. Sárospatak közvacsorával összekötött egyházi báltartással 538 frt; Rozvágy részint közmunka szerzéssel, részint egyesek adományából 359 frtot gyűjtött, melyhez lelkésze Ölbei János és családja 76 frttal járult. Ne feledjük ki leányházaink közül Leleszt 490 frt gyűjtésével, melyhez az úrbéres gazdák a községháza eladásából részökre jutott 200 frttal, s az Amerikában távollevő egyház hívek is ugyanannyival járultak. Így a Vékéhez tartozó társegyházakból is Amerikában élő tagjai 238 frt 70 krral segélyezték egyházunkat. Kegyeletes adományozásoknak sem vagyunk híjával a mult évről sem. Ki kell emelnünk különösen Rozvágyon Miklós Béla főgondnok úr feukölt szellemű neje szül. Szeghi Mártha urnő által az Úrasztalára felajánlott diszes t-ritőt 150 frt értékben, Királyhelmeczen dr. Marussi Antalné szintén az úrasztalára egy megyszínű nehéz drága posztóból sajátkezüleg selyem varrattal himzett terítőt adományozott 50 frt értékben. Karosban Csizmadia István faragott kőből urasztalát készítettett 42 frt értékben, özv. Molnár Sára pedig urvacsorai ezüst kelyhet adományozott 22 frt értékben. A zemplénmegyei közmívelődési alapból Mád úgyszinte Lelesz Polyán is iskolájuk felépítéséhez egyenként 400 frttal segélyeztetett. Az 1893 ik évben az adakozás összege 10956 frt 6 kr.

Építkezésre kiadott összeg pedig 28070 frt 23 kr. Ezen nagy-

mérvü összegnek jelentékenyebb részlete templomok, iskolák újból építésére vagy újjá alakítására lett kiadva. Igy Hernáduémeti egy 2000 frtért vett belső funduson kívül új temploma alapja letételével is már közel 5000 frtot költött. Király-elmecz temploma újjáalakítására 6300 frton felül s egyéb egyházi épületei rendhozására is 650 frtot fordított. Erdő-Bénye 2700 frt, Lelesz-Polyán 2000 frt költséggel új iskolát építtetett. Ricsé 701 frt 83 kr. kiadás-al diszkarba hozta újjáalakított iskoláját.

Egyházaink vagyoni állásáról a beterjesztett gondnoki számadások nyomán az egyházmegyei számvevő bizottság fog majd tüzetesebb jelentést adhatni; legyen itt elég a látogatási jegyzőkönyvek jelzése szerint összesített számadásokban mutatunk fel egyházaink vagyoni állását. Összes bevétel volt 66550 frt 97 kr; összes kiadás 54383 frt 92 kr. Tőkepénz s alapítványokban 77889 frt 22 kr, kamatban 1778 frt 80 kr.

Egyházaink összesített számadásainak feltüntetése után önként következik, hogy én is megbízatásom szerénti sáfárkodásaimról be számoljak a n. t. közgyűlés előtt. Első sorban az országos ref. egyházi közalapot illető járulékokat véve fel, az 1893 évi bevallási izek szerént megajánlott összeg 1588 frt hiánytalanul befolyt, s a reformatio emlékűnnepi perselypénzzel 14 frt 36 kr-al (2 frt 10 kr. porto levonásával), összesen 1600 frt 26 kr., --- az itt bemutatott s az egyházmegyei erre hivatott bizottság által is jóváhagyott számadás s láttamozott nyugták szerint a földhitel-intézethez beküldetett. S hogy a múlt évi eljárásunk nyomán haladva minden hátralék nélkül beszámolhassunk a konventi végrehajtó-bizottságnak, három egyházból még most is a polgári hatóság közretítésével kelle a be nem fizetett vagy egyesek által megtámadott hátralékokat behajtataunk; — s az ekként való beszámolásunk egyik példányát a végrehajtó-bizottság titkárához beküldve, a másik példány az egyházkerületi s az itt bemutatott 3. példány pedig egyházmegyei levéltárunk részére tartatik fel. A közalapi beszámolásnál azonban nem mellőzhetem elhallgatással, hogy jó eleve körözünyileg közzétett fellivásomra több egyházaink még a népesebbek közül is — mit sem hajtvá, — a reformatio emlékűnnepi perselypénzzel most is elmaradván, szintén azon feltevésre szolgáltatnak okot, hogy az emlékűnnep megtartásáról is megszoktak felejtkezni. Legyen szabad a t. közgyűlés becses figyelmebe ajánlanom: hogy jegyzőkönyvében tegye közzé, az egyházak lelkeszinek azon kötelezettségét, miszerint a reformatio emlékűnnepét évfordulója idején megtartsák, jövőre a közalap javára akkor begyűlt perselypénzzel is járulékok beküldésével egyidejűleg beszámoljanak.

Hogy a folyó 1894 iki évi bevállás értékében emelkedik-e vagy alább száll: azon oknál fogva nem jelezhetem, mert három egyház még most is hátra van bevállási íve beküldésével.

Közalapi bevételi számadolásunk kimutatása után következnek, hogy egyházainknak s lelkészeinknek a közalapról részesített segélyezettésükről is megemlékezzünk. De miután az 1892-ik évi segélyosztalékról múlt évi tavaszi gyűlésünk idején beszámoltam, — az 1893-ik évben benyújtott segélykérvények pedig még csak később, az áprilisban tartandó konventi ülésen fognak elbíráltatni, — erről csak jövőre számolhatunk. Hogy kik lettek egyházaink s lelkészeink közül segélyezettésre ajánlva és felvéve: az őszi egyházmegyei és kerületi gyűlések jegyzőkönyveiben felsorolják.

A segélyezettés sorrendében jeleznem kell ezután egyházmegyénk részére az egyházkerület által kiutalványozott segélypénzekről való beszámolást is. A múlt évi december hónap 7. napján Sárospatakon egybegyűlt segélyosztó bizottság, az egyházkerületi kiutalt 915 frt 36 kr. segélypénzt, — az itt bemutatott jegyzőkönyvben megállapított rendszerrel osztotta ki. A segélyalapoknak is megnevezésével: az államsegélyből 340 frt 86 kr.; Baldácsi alapról 243 frt; Tolcsvai Nagy Gedeon alapról 200 frt; Hollandi tárból 80 frt; Szükösi tárból 40 frt; s a szegényebb lelkészek s tanítók részére 11 frt 50 kr. lévén kiutalva: a Tolcsvai Nagy Gedeon-féle alapról, az egyházkerület által meghatározott megosztás szerint, két egyháznak 40 frt; négy tanítónak és népiskolai olvasmányokra 20 frt; két tanító özvegynek 10 frt lett külön-külön egyéenként kiosztva. Ezenkívül a többi alapokból 5 egyház 40 frtjával; 4 lelkész 25 frtjával; 11 lelkész özvegy 20 frtjával; 5 tanító 20 frtjával; egy tanító 14 frt 50 krral és két tanító özvegy 10 frtjával segélyezettett külön-külön s a még felmaradt felüleg 146 frt 86 kr., az egyházmegyei pénztár s lelkészi gyámintézet közt lett egyenlően megosztva, 70 frt 43 krig egy-egy részre. A segélyezett egyházak és egyének a jegyzőkönyvben megnevezvék. A kiosztást igazoló nyugták folyó év január 15-éig főtiszt Püspök úrhoz beküldettek.

Egyházmegyénk népesedési mozgalmait a betérjesztett statisztikai táblázatok nyomán következőkben jelezhetjük: Lélekszám 46107, születést finemen 1039, nőnemen 1125, összesen 2164; meghalt finemen 797, nőnemen 796, összesen 1593; házasodott tiszta protestans 377, vegyes 99, összesen 476; hitvallást tett 371 fiú és 365 leány, összesen 737, iskolaköteles 3001 fiú, 2759 leánygyermek, összesen 5760; iskolába jár 2624 fiú, 2290 leány, összesen 4914; ismétlőiskola köteles 772 fiú és 881 nőnemen, összesen

1653; ismétlő iskolába jár 217 fiú, 222 leány, összesen 439. — A látogatási jegyzőkönyvek szerint 7 áttérési és 6 kitérési eset jeleztek.

Népiskoláink állapotáról az erre hivatott tanügyi bizottság fogja az egyházlátogatási jegyzőkönyvi kivonatok nyomán összeállított jelentését a t. közgyűléshez beterjeszteni.

És a mi szintén a múlt évről megkívánt espere-i jelentésem keretéből kimaradhatlan nem hagyhatom érintetlenül az egyházmegyénkben időközileg felmerült s hivatalnokainkra nézve az egyházi év végével bekövetkező változásokat sem. — Halálozás ugyan — hálával legyen említve, — lelkészi karunkban nem történt; de a meny nyiben az egyházkerületi őszi gyűlésre is felebbezett szadvi lelkészválasztás ügye, az egyházkerületi bíróság megerősítése által nyert végleges megoldást: — Zitás István lelkésztársunk Szadára áthelyezkedésével megüresülendett kis-dobszai lelkészi állomásra megnyitott pályázat útján, Székely Imre kaki lelkész lett egyhangúlag elválasztva; — az ő utódjául pedig szavazattöbbséggel Kónya József cigándi segédlelkész lett a választási jegyzőkönyv nyomán, kaki rendes lelkészül bejelentve s mindhárman a nagytiszteletű egyházmegyei gyűléstől várják megerősítettetésüket. E helyütt kell jeleznem lelkészi karunknál történt azon változást is, hogy egyházmegyénk elaggott nesztora Máthé János tárkányi lelkésztársunk, félfizetésre kérván maga mellé segédet. — múlt október hónapban Szabó Károly segédlelkész lett a hivatal egész terhével helyetteseül Tárkányba, Mauritz Árpád pedig segéd-lelkészül Harkányba berendelve. — A tanítói állomások időközi betöltésénél is több egyházakban történtek változások. Így a csanadosi egyháznak volt tanítója Kenézlőre lett el távozásával pályázat útján Székely József, volt mályii tanítót választván el, októberben el is foglalta állomását. Hubai Bertalan, volt gesztelyi tanító, a sáros-kispataki községi iskola tanítójául hivatván el, helyét Gesztelyben, Csizi Gedeon volt k s-kinizsi tanító foglalta el. Órás Károly volt tarcali tanító a mádi állami iskolába nyervén alkalmazást, helyére Erdő-Bényéről Balogh Kálmán lett elválasztva; Erdő-Bényére pedig Edelényből Vasko László lett tanítóul behelyezve. — Bartha János volt kis-dobszai, Szücs Ferenc ágcsernői tanító, még január hónapban be sem várva az egyházlátogatást, elbocsátó levél nélkül elhagyták állásukat. Kis-Dobsza pályázat útján Tóth István nyomári tanítót már el is hozta. Ágcsernő azonban tanító nélkül maradván, Szent György napig a h. lelkész vállalta el hetenként két napon az iskola vezetését s most gyűlésünk megnyitása előtt lett bejelentve, hogy az ágcsernői leány-

egyház Fikkel Gyulával töltötte be megüresült tanítói állomását. Leányváron őszi gyűlés óta Gergely Miklós, Kenézlőn volt időtöltő lett ideiglenesen alkalmazva, most pedig mint az anyaegyház lelkesze jelenti, Kún József csarnahói tanító lett jövőre rendes tanítóul elválasztva. Az itt megnevezett más megyékből hozzánk jött tanítók elbocsátó levelüket bemutatván, az őket elválasztó egyházak, megjelent képviselőik által szintén kéretik megerősíttetésüket. Már csak ezen őszi gyűlésünk óta időközben megtörtént tanítói változásokból is nyilván belátható, hogy mind az, az iskolai előhaladás hátrányára esik s az egyházakban is több kellemetlen zavart idéz fel, avagy csak a tanítói évi díjazásnak a jogszerűségig részrehajlatlanságot igénylő megszavazásánál is, a mint erről most is lesz alkalma meggyőződni a t. közgyűlésnek. Óhajtandó, hogy az ily időközi változások szabályrendeletileg gátoltassanak, mi az által le. ne leginkább elérhető, ha elbocsátó levelük mindenhol nélkülözhetlen okmányul tekintetnék, de hogy más körületben elfogadják a nélkül is, itt a példa előttünk, a két inne elillant tanító eseténél.

Van még egy tárgy, melyre — mielőtt tanácskozásaink sorrendjén szönyegre jönne, fel kell hívnom a nagytiszteletű közgyűlés becses figyelmét, — mint a mely a múlt őszi egyházkerületi gyűlésen nem nyerhetvén végleges megoldást, az egyházmegyékhez tett át, ezen őket közelebből érdeklő tárgyban megkívánt nyilatkozat végett. — Érttem a sárospataki főiskola javára évenként befizetendő supplikáció váltságát, — mint a mely az őszi kerületi gyűlés 7-ik pontja szerint 2000 frtban állapíttatván meg, — ezen összegből egyházmegyénkre 360 frt lett előirányozva: ennél fogva most ezt is lehetőleg mindjárt első sorban tanácskozásunk tárgyává kell tennünk, hogy elfogadás esetében miként eszközöltessék ezen összegnek az egyes egyházakra kivetése vagy megosztása.

Végül egyházmegyei levéltárunkban elhelyezés végett jeleznem kell még a t. közgyűlés előtt részint a protestáns irodalmi társaság által, részint a prot. egyházkerületek s több testvér-egyházmegyék által megküldött füzeteket s jegyzőkönyveket. Így a prot. irodalmi társaság titkárától 1893 ik évről 7 drb, 1894-ről 4 drb. füzetet; továbbá a tiszántúli ref. egyházkerület 1892 május 17—21; s 1893 junius 1—5 és november 1—4-ig Debreczenben; a dunántúli ref. egyházkerület 1892 szept. 4-ik s több napjain Révkomáromban és 1893 ápr. 12 s több napjain Székesfehérváron; a dunamelléki ref. egyházkerület 1893 október 21. s több napjain Budapesten; a dunántúli ág. hitv. evang. egyházkerület 1893 július 19—20. napjain Győrött és a dunáninnyi ág. hitv. ev. egyházkerület 1893 aug.

23—24-ik napjain Liptó-Szent-Miklóson tartott közgyűlések jegyzőkönyveit. Az egyházmegyék közül: az alsó szabolcs-hajdúvidéki egyházmegye 1893 május 17 Debrecenben; a beregi egyházmegye 1893 márc. 21—22 Beregszászban, az alsó-borsodi egyházmegye 1892 őszi és 1893 tavaszi gyűlése jegyzőkönyvét egy füzetben: az ungi egyházmegye 1892 június 14 Nagy-Kaposon; 1893 ápril 11—12 Kis-Geőcben és szept. 12 Mokcsában; a felső-borsodi egyházmegye 1892 szept. 6—7 Nagy-Barcán; 1893 ápril 11 Szilváson, szept. 5 Szendrő-Ládon; az abauji egyházmegye 1893 aug. 29—30-án Göncön tartott közgyűlése; nemkülönb tiszáninneri egyházkerületünk 1893. évi tavaszi és őszi, valamint alsó-zempléni egyházmegyénknek is 1893. évi tavaszi és őszi gyűlésének jegyzőkönyvi példányait s a dunántúli egyházkerület 1891-ik évben kiadott névtárát is.

És mint a lefolyt év eseményét felidézve még végül egyházmegyei tisztviselői karunk újból lett megalakulását is, — fogadja ezennel szeretetteljes üdvözlésem nyilvánítását, azon imaszerű kegyes óhajtásom kíséretében, hogy vezesse Istennek szent lelke mindenha magasztos hivatása-szabta működését, — s kísérje áldása egyházaink anyagi és szellemi érdekeinek előmozdítására, s jóléte felvirágoztatására irányzott közreható munkásságát; — magamra nézve pedig legyen szabad a n. t. közgyűlésnek nagyrabecsült jó indulatát kérnem, s a mire hajlott koromat tekintve is szükségem van, legyen szabad még egy ideig e helyütt kegyes elnézését is kérnem s reménylenem.

3. Egyházmegyei gondnokunk, mielőtt az egyházmegyei közgyűlés rendes tanácskozását megkezdette volna, mély megindulással és meleg szavakkal emlékezett meg azon megmérletetlen veszteségről, mely édes hazánkat nagy hazánkfiának Kossuth Lajosnak Turinban 1894. évi március 20-án történt gyászos elhúnytával érte — és indítványozta:

1. hogy a nagy hazafi érdemei jegyzőkönyvünkben megörökíttessenek;

2. hogy a gyászoló családhoz részvétfelirat küldessék;

3. hogy az egyházmegye lelkészei ápril 1-én, a temetés napján gyász-istenisztelet tartására hívassanak fel;

4. hogy hatalmaztassék fel az elnökség arra, miszerint a nagy hazafi emlékére felállítandó szobor költségeihez az egyházmegye pénztárából, általuk meghatározandó összeggel járúlhassanak s végre

5. hogy az egyházak lelkeszei is hívassanak fel, ilynemű gyűjtésnek egyházuk hívei között való eszközlésére;

Ezen az egész közgyűlés által állva hallgatott előterjesztés folytán a legmélyebb fájdalommal jegyzi fel egyházmegyénk jegyzőkönyvének ezen gyászlapjára, hogy hazánk legnagyobb fia, a turini remete. *Kossuth Lajos*, a bölcs gondviselés örök és megmásolhatatlan rendelése szerint bevégezte nagy eredményekkel ékes, dicsőségben és szenvedésben gazdag földi pályáját. Megszűnt dobogni az a szív, a melynek minden liktetése a magyar haza javáért és boldogságáért vert.

Egyházmegyénk egyik községéből indult nagy útjára az a meteor, mely lángjával lángot gyújtva, felszabadítá az édes anyaföldet a hűbériség békjából, becvasztotta a nemzet testébe a magyar nép millióit, hogy őket az egyetlenség, a testvériség és szabadság áldásaiban részesítse; összlörte a gondolat-, a sajtó-, szabadság rabbi'incseit; előmozdítá ama nagy protestáns elvnek, a lelkiismeretszabadságának megvalósítását; ékesszólása melegtől egy »legyen szavára« hadseregek termettek elő, hogy megkisértsék a népszabadság nevében összetörni a zsarnokság láncait s a gigászi harc leveretése után sem szűnt meg lánglelke egész hevével, ékesszólása teljeshatalmával szolgálni hazánk nagy érdekeit; hírnevet, becsülést s tiszteletet szerzett a külföld előtt is a magyar névnek, atyja, gyámolítója, vezetője volt népének mind halálig.

De ki tudná egy jegyzőkönyv rövid keretében följegyezni mind ama nagy érdemeket és vívmányokat, melyek őt, ezt a törhetlen s tántoríthatatlan jellemű nagy embert, a haza el nem évülő hálájára érdemessé tették.

Az igazságos és részrehajlatlan történelem érc-táblába letörülhetetlen betűkkel véste be nevét s feljegyzé tetteit

Hitünk tanítja, hogy »nem szól halál, nem szól enyészet a sír rideg göröngyiről, csak a por az, mi porrá lenni késztet,« de a lélek él és örök.

Kossuthnak is csak porrészeit fedi a koporsó, de a lelke él, él nemzete szívében; világító fák-

lyaként fog tündökölni a nemzet éjjelén, nagy alakja népe előtt egy magasztos eszmévé fűződve, vezetni fogja jövőben nemzetét, a szabadság révpártja felé.

A nagy halott elhúnyta felett való mély fájdalmát közgyűlésünk az alább olvasható részvétfeliratban juttatja a gyászba borult család tudomására; felhívja továbbá az egyházmegye lelkészi karát, hogy ápril 1 én, a temetés napján, gyász-istenitiszteletet tartva, lelkipásztori kötelességük szerint tanítsák híveiket a Kossuth nemes példájának méltatása által, ezen oly sokat szenvedett haza iránti igaz szeretetre.

Végre egyházmegyénk, hogy a kegyelet adóját ez által is leróhassa, a Budapesten felállítandó szobor költségeihez a maga részéről is hozzájárulni kívánván, meghatalmazza az enökséget arra, hogy ezen célra annak idején, az egyházmegye nevében, annak pénztárából általuk meghatározandó összeget utalványozzanak ki, sőt felhívja az egyházmegye lelkészeit is, hogy ezen szoborra egyházuk hívei között gyűjtést eszközöljenek.

A gyászoló családhoz intézett részvétfelirat szövege a következő:

Nagyságos Kossuth Lajos Tódor és Kossuth Ferencz uraknak

Budapest.

Az alsó-zempléni evangelium szerint reformált egyházmegyének, a mai napon Sárospatakon egybesereglett közgyűlése a legmélyebb hazafiúi fájdalommal vette tudomásúl, hogy az önök édesatyja, a magyar haza legnagyobb fia, a szabadság annyi hősvértől megsze telt nagy eszméjének önfeláldozó martirja Kossuth Lajos porhüvelyét levetve, jobblétre szenderült.

A magyarországi protestáns egyház, melynek zászlójára a krisztusi szeretet, az egyenlőség, a szabadság és testvériség magasztos eszméi vannak felírva, a történelem tanúsága szerint, mint a nemzet egyik érző tagja mindig kivette osztályrészét a nem-

zet küzdelmeiből, szenvedéseiből, örömeiből és bánatából.

Nem maradhat azért el most sem, hogy ki ne vegye részét azon könyekből, melyeket a magyar nemzet legnagyobb fiának Kossuth Lajosnak koporsójára hullat; nem maradhat el különösen egyházmegegyénk, melynek egyik egyházában kezdé meg dicsőséggel és szenvedéssel telt földi pályáját.

Részt kívánunk, részt követelünk magunknak az önök s a nemzet gyászából, mert az önök nevű édesatyja a mienk is volt.

Vigasztalja önöket mély fájdalomunkban az a tudat, hogy gyászuk közös széles e hazában minden igaz hazafival; vigasztalja az a tudat, hogy Kossuth Lajos nem halt meg, csak testi mezét vetette le, de mint eszme élni fog tovább mindaddig, »mig az ezüst Dunának habtükrén egy honfi szem pihen, magyar lakik a parton, s e hazának csak egy romlatlan gyermeke leszen«, hogy nagy lelke a földi salaktól megtisztulva a betlehemi csillagként vezetni fogja népét a szabadság jászla felé.

Midőn nagyságtokat ez édes haza földén üdvözölni szerencsénk van, fogadják nagyságtok s az egész gyászoló család mély tiszteletünk őszinte kifejezését.

Kelt Sárospatakon az alsó-zempléni egyházmegegyének 1894. márc. 28-án tartott közgyűlésében.

4. Világi elnök a napirend megkezdése előtt, hivatkozással az 1893. évi őszi közgyűlésünk 5. pontjában foglalt azon nyilatkozatára: hogy Zombori Gedő, tanácsbíró a róla forgalomba hozott, bizalmi állását és személyét sértő némely hírek miatt, addig, míg ezek valótlanúsága ki nem derítettik, a közgyűlés tanácskozásában résztvenni nem fog: most egész ünnepélyességgel kijelenti a közgyűlés előtt, hogy az ügyet az egyházi és világi tanácsbírói karból alakult becsületbíróság megvizsgálván, a közszájon forgó vádakat teljesen alaptalanoknak találva s ebből kifolyólag kimondotta, hogy azok Zombori Gedő tanácsbíró erkölcsi reputációját tisztán, érintetlenül hagyják.

Közgyűlésünk ezen elnöki kijelentést lelkes éljenzéssel vette tudomásul.

5. A képviselők megbízó levelei felolvasottaknak tekintetvén, igazoltattak.

6. A legközelebbi április 17 s következő napjain Miskolczon tartandó tavaszi egyházkerületi gyűlésre, az elnökségen kívül képviselőkül megválasztattak:

egyházi részről Keresztúri József, Tóth Lajos tanácsbírák, Kónya András főjegyző; világi részről Meczner András, Kóczán Miklós és Debreczeni Bertalan tanácsbírák.

7. Zitás István volt kisdobszai lelkész T.-Szadára megválasztott 1893. évi május hó 22-én s felebbezés folytán úgy egyházmegyénk, mint egyházkerületünk e választást megerősítvén; továbbá Kisdobszára Székely Imre kaki lelkész egyhangulag, Kakba pedig Kónya József cigándi s.-lelkész szótöbbséggel rendes lelkészül megválasztatván,

mindezen választások tudomásul vétetnek és megerősítetnek.

8. Az esperesi hivatal jelenti, hogy Székely József volt májii tanító a csanálosi; Balogh Kálmán volt erdőbényei tanító a tarczali; Honkó Adorján a megyaszói; Vaskó László az erdőbényei; Tóth István a kis-dobszai; Fikkel Gyula az ágcsernői; Gyüre Péter az ondi egyház rendes, Ugrai László a cigányi egyház segéd-tanítójává megválasztatván, megerősítettésüket kérelmezik; jelenti továbbá, hogy a t.-harkányi leányiskola vezetésével, Csécsi Julia eltávozása folytán Mauritz Árpád s.-lelkészt bizta meg.

A fent nevezett tanítók hivatalukban megerősítetnek s Hankó Adorján, Vaskó László, Tóth István és Gyüre Péter, mint az a.-zempléni egyházmegye tanítói karának új tagjai a hivatali esküt letették az egyházmegyei közgyűlés színe előtt; esperesünknek intézkedése pedig a t.-harkányi iskolára vonatkozólag helyeslő tudomásul vétetik.

9. A gesztelyi egyház bemutatja az 1893. őszi egyházkerületi gyűlés 52. számú határozata értelmében kiállított lelkészi díjlevél három példányát; hasonlókép bemutatja az erdőbényei egyház újonnan szervezett tanítói díjlevelét; a kispécsi egyház megváltoztatott tanítói díjlevelét 3—3 példányban. — Ezekkel kapcsolatban olvastatott az örösi presbiterium által jóváhagyás végett be-

terjesztett tanítói díjlevél, melynek értelmében az egyház a jelenlegi tanító Pálúr Mihály részére, de csakis az ő személyére, érdeme nek némi elismeréseül, az 1 véka zab és 40 k^t. tandíjt 2 frtra emeli fel és biztosítja minden tanköteles gyermek után.

Közgyűlésünk az örösi díjlevél változtatást, illetve tandíj felemelést helyeslőleg tudomásul veszi; a többi díjleveleket pedig jóváhagyás és megerősítés végett felterjeszti a főt. egyházkerületre.

10. A tarcali egyház előljárósága kérelmezi, hogy a néhai Békési Mihály által a tarcali ref. lelkészi hivatalnak u. n. rakodó helyül hagyományozott kerthelyiséget, mint rakodó helynek teljesen alkalmatlan, záporok kiöntéseinek kitett területet, Ács Józsefnek és nejeének, mint Békési Mihály örökösének örök áron eladhassa.

Egyházmegyei közgyűlésünk a tarcali egyház kérelmének helyt ad s a szóban forgó terület eladását megengedi s e határozatát végleges megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlé-re is felterjeszti. Kiköti azonban, hogy az eladandó terület ára töké-sítettessék s annak folyó kamata a lelkészeknek minden évben kiadassék.

11. Olvastatott a főtiszteletű egyházkerület őszi közgyűlése jegyzőkönyvének 7-ik számú pontja, melyben a szupplikáció meg-váltása tárgyában a főiskolai igazgató-tanács által előterjesztett ajánlatot elvileg magévá tevén, azt bővebb megfontolás és jelentés végett az egyházmegyékhez teszi át. Az igazgató-tanács ajánlata szerint a szupplikacionális segély megváltása címén évenként 2000 frt lenne megállapítandó, ebből egyházmegyénket 360 frt terhelné.

Egyházmegyei közgyűlésünk ámbár a reá ki- vetni tervezett 360 frtot magára nézve igen terhes- nek találja, — azért, — mert tudvalévő, hogy az egyházmegye egész vidékét, a népesebb, és eddig a fizetésre leginkább képes hegyaljai egyházait, a fil- loxera pusztítása annyira meggyengítette, hogy azok némelyikének fennállása is veszélyeztetve van: mind- azáltal épen az egyházmegye kebelében fennálló fő- iskolánk iránti szeretetből, elfogadja a maga részéről a szupplikáció megváltása fejében javaslatba hozott 2000 frtból az egyházmegyénkre előírányzott 360 frtot; azonban azon világos kikötéssel, hogy az egész 2000 frt az 5 ik theol. tanszék felállítására szavaz-

tassék meg, és ebből fedeztessék az 5. theol. tanár fizetése, esetleg annak idején, annak korpótléka és nyugdíj-járuléka. Indítványozza azért, hogy méltóztassék a főt. egyházkerületnek, az említett jegyzőkönyvben foglalt s az igazgató tanács által is ajánlott u. n. gömöri indítvány mellőzésével az egész 2000 frtot mint az 5-ik theol. tanszék alapját szavazni meg.

Indokolja egyházmegyénk ezen indítványát azzal, hogy egy 5-ik theol. tanszék felállítása, tehát a theol. tanári kar erősítése, melynek felállítására a főtiszt. egyh. kerület már évekkor ezelőtt jegyzőkönyvileg kötelező ígéretet tett, a főiskola fejlődése s a leendő papok magasabb theologiai kiképzése szempontjából immár elkerülhetetlen. Elkerülhetetlen különösen az országgyűlés által tervbe vett egyházpolitikai reformok életbeléptetésével, a melyeknek hatása egyháztársadalmi életünkben is, bizonyára jelentékeny változást fog előidézni, és lelkészeink, mint az egyház őrállói az eddiginél is nagyobb készséget és különösen több gyakorlati ismeretet igénylő fokozottabb munkásságát fogják igénybe venni.

Mint hogy a megszavazandó 2000 frt ezen tanszékre, tekintettel az ötödéves korpótlékokra és nyugdíj-járulékokra, nem sok, mellőzendőnek tartjuk azt az indítványt, hogy ebből 500 frt egyetemekre menő ifjúnak adományoztassék, annnyival inkább, mert köztudomás szerint főiskolánk e tekintetben kötelességének eddig is eleget tett és minden olyan theol. ifjút, a ki főiskolánkban magát kitüntette és ismeretei gyarapítása végett egyetemre ment, több-kévesebb összeggel mindig segélyezte.

12. Az előző pontban foglalt határozatból kifolyólag a 360 frt supplikacionális válságteher kivetésének, illetve az egyházi megye belüli egyházak közötti igazságos és méltányos felosztásának szüksége állván be:

Közgyűlésünk esperes úr elnöklete alatt Tóth Lajos tanácsbíró és Kónya András főjegyzőt bizza meg, hogy a kivetés mikéntjére nézve tervezetet készítsenek s terjeszszék őszi közgyűlésünk elé.

13. Indítványoztatott, hogy tekintettel arra, miszerint az egyetemes közzsinat által alkotott egyházi törvények, a f. évi ápril 17-én tartandó egyházkerületi közgyűlésen kihirdettetvén, életbelépnek, tekintettel továbbá arra, hogy ezen új törvények több olyan új intézkedést tartalmaznak, amelyek előkészítést igényelnek: a törvények átnézésére s azok intézkedést igénylő s az egyházmegyéket érdeklő részeire nézve javaslat készítése végett, küldjön ki egyházmegyénk már most egy bizottságot.

Ezen indítvány elfogadtatván, esperesünk és gondnokunk elnöklete alatt Szinyei Gerzson, Debreczeni Bertalan tanácsbírák, Bálint Dezső lelkész és Bartha Béla dr. aljegyző, tagokból álló bizottság kiküldetett a végett, hogy az új egyházi törvénykönyvet átnézhén, az egyházmegyéket érdeklő részeire nézve készítsen javaslatot s azt már a jövő őszi közgyűlésre adja be.

14. A visi és pthrűgyi lelkészi díjlevelek; valamint a karádi 1-ső és 2-ik tanítói, továbbá a gesztelyi, ricsei, t.-ladányi, visi, keuzlői és pthrűgyi tanítói díjlevelek egy-egy példánya a főt. egyházkerület megerősítési záradékával ellátva egyházmegyénknek megküldetvén:

levéltárba helyezés végett átadatnak Szinyei Gerzson tanácsbíró s levéltárnok úrnak.

15. Elnöklő esperes bemutatja a főtiszt. püspöki hivatalnak megkeresését, melyben közli Zemplénnvármegye közigazgatási bizottságának múlt évi november 13-án 1031/1517. k. i. b. szám alatt hozott azon határozatát, a mely Bajusz Imre b.-olaszii és Borcsik János h.-kaki tanítókat az 1868. XXXVIII. tc. 133. §-a értelmében oklevélszerzésre s az oklevélnek a f. évi szept. 1-ig a tanfelügyői hivatalhoz való bemutatására kötelezi.

Bajusz Imre és Borcsik János tanítók utasítanak, hogy a tanítóképesítési vizsgát f. év június havában letenni s az erről nyert oklevelet a tanfelügyelői hivatalnak szeptember 1-ig bemutatni szigorú köteleességeknek ismerjék.

16. Múlt évi őszi közgyűlésünk jegyzőkönyvének 22. sz. pontjára vonatkozólag jelenti gondnokunk, hogy a tolesvai iskola államosítása érdekében a kir. tanfelügyelővel egyetértve megtette a szükséges lépéseket.

Tudomásul vétetik.

17. A hernád-kaki egyház panaszolja, hogy a tanítói nyugdíj-hátrálék miatt az egyház gondnoka és az egyház ellen véprehajtás helyzetetett kilátásba s a foglalatás meg is történt, holott a nyugdíj-illeték az 1891 ik év végéig a községi költségvetésbe évről évre fel volt véve; minélfogva az egyház oda nyilatkozott, hogy az 1891-ik év után esedékes nyugdíjilleték fizetését elvállalja; azonban a régibb hátrálék fizetésére a községi pénztárt kéri köteleztetni.

Közgyűlésünk az egyház panaszát egészen jogosnak találván, felkéri egyházmegyei gondnok urat, hogy a közigazgatási bizottságnál hasson oda, hogy a községi költségvetésbe évről-évre felvett s a megyei számvevőszék által sohasem kifogásolt nyugdíjilleték a községtől s ne az egyháztól követeltessék.

18. Múlt évi őszi közgyűlésünk 26. pontjára jelenti ügyészünk, hogy a b.-olaszii egyháztól áttétetett hozzá a Mészáros Mihálylyal és nejével Madár Klárával kötött adásvevési szerződés. Ezen szerződés alapján azonban a megvásárolt 371. hr. sz. birtokrészlet az egyház nevére át nem irható. mert ezen ingatlan a b.-olaszii 315. sz. telekkönyvből a 376. sz. tkvbe átvitetvén, annak tulajdonjoga felerészben Tomory Pálra és nejére, $\frac{1}{4}$ részben Grósz Emmánuelné szül Kaufmann Eszterre, $\frac{1}{4}$ részben Répássy Juliánna, férj. Kis Bertalanné és Répási Mária férj. Kis Jánosné nevére iratott, így az eladók nevéen nem áll, de továbbá a birtok a tkv. szerint oly tetemes adósságokkal van terhelve, hogy ilyen adóssággal az egyház tulajdonába átvenni, nem áll az egyháznak érdekében. Ügyészünk véleménye szerint az mutatkoznék célszerűnek, hogy adja el az egyház ezen birtokrészletet, az egyháztól ezt ügyis haszonbérbe birtokló Tomory Pál és neje tkvi tulajdonosoknak s a vételárt tőlük behajtván, álljon el az egész vételtől.

Ügyészünk véleménye elfogadtatván, utasíttatik az egyház, miszerint ezen eladást kísértse meg, s így ha a földbirtokot nem lehet megtartani, legalább annak értékét igyekezzék megmenteni.

19. Ugyazon közgyűlésünk jegyzőkönyveinek 27. sz. pontjára vonatkozólag jelenti ügyészünk, hogy a b.-olaszii egyház földvásárlási ügye végleg meghíúsult, mivel eladók a jelzett birtokot időközben másnak adták el.

Tudomásul vétetik.

20. Ugyanazon közgyűlés jegyzőkönyvének 35. sz. pontjára vonatkozólag jelenti ügyészünk, hogy a láczaei egyház nevében a Pirigyiféle beltelek tulajdonjoga iránt indított rendes per még folyamatban van.

Tudomásul szolgál.

21. Ugyanazon közgyűlés jegyzőkönyvének 40. sz. pontjára vonatkozólag jelenti ügyészünk, hogy a szomotor-vécsi egyház lelkésze által beadott kérvénnyel panaszolt ingatlan eladása iránti ügyet megvizsgálta.

Ezen ügyben a tényállás a következő:

A bodrog-vécsi 21. sz. tkvben foglalt birtok, Stern Mányhért tulajdonát képezte. Ez a birtok árverés alá kerülvén, megvette bírói ár erősen Szabó Lajosné, szül. Pásztor Mária 1302 frtéért. Ezen vételárra soroztatott az előnyös tételek és a bekebelezett hitelezők követelése után, mint vételár-felesleg az adós Stern Mihály kiskorú gyermekei részére 370 frt 30 kr. s ez az árvaszékhez utalványoztatott. — Hogy a vételárt fizethesse, kölcsön kért férjével Szabó Lajosné közösen a szomotor-vécsi egyháztól 800 frtot s erről kötvényt is állítottak ki, melyből azonban a lelkész állítása szerint csak 618 frtot vettek át. Ebből elégítették ki a bekebelezett hitelezőket, de a Stern Mihály kiskorú gyermekei részére az árvaszék kezéhez teendő 370 frt 37 krral adósak maradtak, mely összeget az árvaszéknek Kiss Gyula fizetvén ki, a követelést magára engedményeztette s 5575/1k. 886. sz. alatt visszarverést kért Szabó Lajosné ellen, mely 1887 február 21-én megtartott visszarverésen megvette a birtokot a szomotor-vécsi egyház 1017 frtéért, mely vételárra bánatpénzül 110 frtot lefizetett.

Ezen bánatpénzből s annak 2 frt 56 kr. betéti kamataiból kifizettetett 14 frt 67 kr. és a Kiss Gyula tőkéjére 97 frt 89 kr.

A fizetetlenül maradt 907 frtra és ennek 21 frt 35 kr. kamatára pedig a 4066/tk. 887. sz. végzéssel soroztatott, adó-ártér és illeték hátrálékba 175 frt 7 kr. Kiss Gyulának tőke-hátrálékba 283 frt 29 kr., kamatba 115 frt 80 kr. árverési költségbe 6 frt 80 kr. A Szabó Lajosnének maradó 342 frt 39 krból foglalás folytán adóba 163 frt 92 kr., Szabó Lajosné kezéhez 178 frt 47 kr. Az egyház a fennebbi 175 frt 7 krból 100 frtot a sajátjából fizetett ki, aztán a birtokot eladta Kiss Kálmánnak, a kit a szerződésben arra kötelezett, hogy a még hiányzó 75 frt 7 krt, az adóba kiutalt 163 frt 92 krt., a Szabó Lajosnéét illető 178 frt 48 krt

egyenlítse ki, az egyháznak fizessen 846 frtot és a Kiss Gyula részére kiutalt összegek kifizetését igazolja. A 846 frtot az egyház 1888 okt. 1-én megkapta. A lelkész azt panaszolja, hogy az említett ügyben eljáró egyházmegyei küldöttség a Szabó Lajosné pénzét kiadatni rendelte, a helyett, hogy neki a kiutalványozott összeget, a 800 frtot kötelezvény alapján lefoglaltatta volna, a kötelezvényt állítólag a küldöttség elvitte magával, azóta azonban semmi baj sem történt.

Ügyészünk jelentése szerint a küldöttség jelentése mindenesetre előszerezendő, mielőtt ez ügyben határozat hozatnék.

Levéltárnokunk utasítatik, hogy ezen ügyben eljáró küldöttség jelentését a levéltárból előszerezvén, ügyészünknek adja át.

22. Olvastatott a vámos-újfalusi egyháznak az egyházlátogatókhoz s onnan az esperesi hivatalba felterjesztett panaszza.

Ezen panasz megvizsgálására esperesünk Gecsei Péter és Debreczeni Bertalan tanácsbírákat küldvén ki — ezzel kapcsolatban olvasztatott a küldöttség által 1894 márc. 17-én felvett jegyzőkönyv, melyszerint:

1. Azon első panaszt, hogy az egyház nevére a főt. egyházkerület pénztárából felvett 400 frtból 100 frtot Kovács János céljaira használt fel, a 300 frton pedig a kérvényt aláíró id. Viunai Pál, Olcsváry Gyula, Szekszay József és Felszegi Márton osztottak meg s dacára annak, hogy ezen ügyben már az 1889. évben egyházmegyei küldöttség volt kiküldve s az egyházmegyei közgyűlés is intézkedett: az elköltött összegeket még; most sem fizette meg: a küldöttség jegyzőkönyvébe foglalt s szó szerint ide igtatott egyezséggel intézte el:

»Kovács János lelkész, a kinek egyházi birtokából 25 holdat Klein Ignác vámos-újfalusi laos és birtokos haszonbérel, megengedi azt, hogy nevezett haszonbérlője az 1894. évi július 1-ső napján esedékes 50 frt haszonbérből 25 frtot, az 1894 október 1-én esedékes 50 frt haszonbérből 25 frtot, az 1895 január 1-én esedékes 50 frt haszonbérből 25 frtot és az 1895 ápril 1-én esedékes 50 frt haszonbérből 25 frtot, összesen 100 frtot, ezen öt terhelő 100 frt törlesztésére a főt. egyházkerület pénztárába fizesse be.

Klein Ignác felhívatván, ez a megállapodás neki tudomására hozatott s ő utasított, hogy ezen összegeket mindig az egyházkerület pénztárába fizesse be.

Id. Vinnai Pál, id. Szikszai József, id. Olcsváry Gyula és Felszegi Márton kötelezik magukat, hogy a fennebbi tartozásból őket terhelő 200 frtot és minden kamatokat két részletben és pedig felét 1894 aug. 15-én, másik felét 1894 nov. 15-én az egyházkerület pénztárába befizetik, s a visszaváltott kötvényt, mihelyt a lelkész úr által a fennebbi mód szerint befizetendő összeg befolyt s a kötvény visszadatik, a nagytiszteletű esperes úrnak bemutatják. Olcsváry Gyula s. k., Felszegi Márton s. k., id. Vinnai Pál s. k., Szikszay József s. k. Kovács János ev. ref. lelkész s. k.«

Egyházmegyei közgyűlésünk ezen egyezséget jóváhagyja és annak alapján, ezen jegyzőkönyv hiteles kiadásának kézbesítési ív mellett leendő kézbesítésével utasítja Klein Ignác vámos-újfalusi lakos és birtokos haszonbérlet, hogy a Kovács János lelkészszel kötött s a küldöttség által megtekintett haszonbéri szerződése értelmében 1894 július 1-ső napján esedékes 50 frtból 25 frtot, ugyanezen évi okt. 1-ső napján esedékes 50 frtból 25 frtot, 1895 január 1-ső napján esedékes 50 frtból 25 frtot, és 1895 ápril 1 ső napján esedékes 50 frtból 25 frtot, összesen 100 frtot Kovács János lelkésznek, különbeni kétszeri fizetés terhe alatt ki ne fizessen, hanem ezen összegeket mindenkor a lejárat napján Miskolcra a főt. egyházkerület pénztári hivatalának, tek. Pataki Sándor egyházkerületi pénztárnok úr kezéhez küldje be.

Ügyészünk pedig megbízatik, hogy kísérje figyelemmel nemcsak azt, hogy a fennebbi 100 frt a mondott időben befizettetett-e, hanem azt is, hogy Vinnai Pál és társai eleget tettek-e a fennebbi egyezésben kikötött feltételeknek, a mit, ha bármelyik fél elmulasztana, azonnal tegye meg ellenük a törvényes lépéseket.

2. A panasz második tárgyára, az adó-kérdésre vonatkozólag jelenti a küldöttség, hogy az 1893. évi tavaszi gyűlés jegyzőkönyvének 45. sz. határozatában felsorolt és 1893 végéig kimutatott adóba, az ott jelzett követelésekből 103 frt 29 kr. már befizettetett, 23 frt 21 kr. a gondnok kezénél van, szintén erre fordítandó, összesen tehát 126 frt 50 kr. törlesztetett. Behajtandó még 1115 frt 15 kr. Ezzel tehát ez az adókérdés, ha a fennebbi 115 frt 15 kr. befolyik, tisztázva lesz. Kéri az egyház, hogy ezen kintlévő követelésből a Bodnár Lajosnál lévő 89 frt 2 kr. tőke és 5 frt 34 kr. kamat pereltessék be.

Ügyészünk utasítatik, hogy járjon végére annak, vajjon behajtható-e ezen követelés Bodnár Lajoson s ha igen, indítsa meg ellene a pert

3. Ugyanezen pont alatt kéri az egyház, hogy az említett háttározatban visszaállíttatni rendelt 200 frt visszaállításának terhe alól mentessék fel, mivel az egyház oly szegény, hogy ezt visszaállítani nem képes s mert nem az egyház az oka annak, hogy ezen pénz elköltetett s mert ezen pénzösszeg a lelkész-tanító földjei után fizetett adóra fordított.

Ha a nagytiszteletű egyházmegye ezen tőke mulhatatlanul leendő visszaállítását rendelné el, kéri az egyház, hogy ennek visszaállítása végett, az egyház segélyben részesíttessék.

Egyházmegyénk az adóra fordított 200 frt tőke visszaállításának terhe alól az egyházat fel nem mentheti, segély iránti kérelmét azonban pártolólág teszi át a segélyosztó-bizottsághoz.

23. A csauálosi egyház, építendő iskolájának tervrajzát és költségvetését bemutatván, kéri annak jóváhagyását.

Közgyűlésünk a költségvetést helyben hagyja; a tervezet azonban nem lévén minden részében helyes: megbizsa Tóth Lajos tanácsbíró urat, miszerint ügyeljen fel arra, hogy az építendő iskola helyes terv szerint úgy építtessék, hogy a célnak megfelelő legyen.

24. Hasonlóképpen jóváhagyás végett mutatja be a cigándi egyház az építendő új paplak tervezetét és költségvetését.

Közgyűlésünk úgy a tervezetet, mint a költségvetést helybenhagyja s az építésre való felügyelettel Keresztúri József tanácsbíró urat bizsa meg.

25. Ügyészünk jelenti, hogy a tavaszi közgyűlésünk jegyzőkönyvének 38. pontjában foglalt megbízásához képezt a cigándi egyház és Berger Lajos s Kornfeld Izidor között a szerződést megkötötte. Bemutatja ezen szerződést.

Ügyészünk jelentése tudomásul vétetik s a bemutatott szerződés jóváhagyatik.

26. Ügyészünk jelenti, hogy megbízásához képezt a sajó-hídvégi tkvi átalakítási ügyet folyamatba tette s ez ügyben a tárgyalás megtartatott s az egyház s a község között vitássá vált u. n. régi

temető és fáskert-terület az egyház nevére helyszíneltetett. Ezzel kapcsolatban előterjeszti, hogy a sajó-hídvégi lelkész és tanító díjlevelük szerint, a község tulajdonát képező földből 5 hold és 1100 □-öl területet használnak évenként oly módon, hogy az, a nyomásos forga szerint minden évben más-más helyen adatik az ki nekik használatukra. Minthogy az egyház a fennebb említett régi temető területet a községnek átadni vonakodott, a község képviselő-testülete a községi jegyző előterjesztésére ezen föld használatát megtagadta. Tényleg ugyan nem akadályozta meg sem a lelkészt, sem a tanítót a földterület bevetésében, félni lehet azonban hogy az aratáskor fogják a lelkész és tanítót háborgatni; szükségesnek látszik tehát, hogy az egyházmegye már most tegye meg a lépéseket az egyház jogai megvédésére.

Ügyészünk utasíttatik, hogy első sorban a közigazgatási hatósághoz adjon be egy előterjesztést és kérje, hogy a község a régi állapot fentartására utasíttassék, a mi ha eredményre nem vezetne, perrel is szerezzen érvényt az egyház jogának.

27. A harkányi egyház templom-karra tett kivetését bemutatván, annak megerősítését kéri.

A kivetés, mivel az egyházi törvény 20. §-ának rendelkezése szerint a közgyűlésnek bemutatva nem lett, meg nem erősíthető; hanem azon utasítással tétetik vis-za az egyház presbitériumához, hogy a törvény ezen intézkedésének eleget tévén, a közgyűlés elfogadása után terjeszse be esperesi hivatalunkhoz megerősítés végett.

28. A bodrogkeresztúri egyház templom- és toronyjavításra vonatkozó költségvetését jóváhagyás és megerősítés végett beterjeszti. Helyben hagyatik és megerősíttetik.

29. Olvastatott Keresztúri József és Debreceni Bertalan kiküldött tanácsbíráknak a kis tárkányi templom építés ügyében beterjesztett jelentése, melyben előadjak, hogy az építésre vállalkozók tervezeteit a presbitériummal együtt megvizsgálták s a Szénási János kis-várdai építész tervét fogadván el, a vállalatot az azonnal megtartott árlejtés útján 6150 frtért ugyancsak Szénási Jánosnak adták ki s vele a szerződést még ugyanakkor megkötötték.

Ugy a jelentés, mint az abban foglalt intézkedések helyeslő tudomásul vétetnek.

30. Olvastatott Keresztúri József és Pilissy Ferdinánd tanácsbíráknak az 1893. évi őzi egyházmegyei közgyűlés 31. pontjára s ezzel kapcsolatban Debreczeni Bertalan egyházm. ügyésznek az 1892. évi tavaszi közgyűlés jegyzőkönyvének 41. számú s ugyanazon évi ősz közgyűlés jk. 24. sz. határozatára vonatkozó jelentése, melynek alapján egyházmegyei közgyűlésünk a kis és nagytárkányi egyházak között többszörös kísérlet dacára, idáig megoldani nem sikerült s így a hivek között annyira óhajtandó béke létrejöttének, mint az egyház anyagi és szellemi előhaladásának útjában álló vitás ügyek végleges megoldására és elintézésére nézve következő határozatokat mondja ki:

a) A templomi székek használatára nézve, az 1889. évi tavaszi egyházmegyei közgyűlés jegyzőkönyvének 35. alatt hozott intézkedését, mint amelyekbe a társegyházak hivei kölcsönösen belenyugodtak, érvényben hagyatnak s újból megerősítettnek.

b) A templom újraépítésének költségei a kistárkányi egyház $\frac{2}{3}$, a nagytárkányi pedig $\frac{1}{3}$ részben viseli s az ezen arány szerint készített költségvetés megerősítettik.

c) Figyelembe véve azon körülményt, hogy a nagytárkányi egyház hivei a templomi székek használatára vonatkozó jogukat teljes mértékben nem érvényesíthetik, amennyiben a két első templomi női székét kizárólag a kistárkányi nők használják s ilyen harmadik szék a nagytárkányi nők számára nincs; holott az egyházi terheknek egy harmadrészben való viselési kötelezettsége ehez való jogukat kétségtelenné teszi: egyházmegyei közgyűlésünk a méltányossági tekinteteknek vél eleget teüni, midőn azt határozza, hogy a régi 185 frt ártéri adó hátraléknak kétharmad részét azok a kistárkányi családok tartoznak megfizetni, melyeknek nő tagjai a két első templomi székét használják; az ártéri adóhátralék egy harmadrészenek megfizetésére pedig a nagytárkányiak köteleztetnek.

d) Az egyházi terheknek jövőben leendő visei léseire vonatkozólag, ragaszkodik ugyan egyházmegyei közgyűlésünk 1889. évi 35. sz. határozatának 2. pontjában elfoglalt álláspontjához, de nem engedheti meg annak olyan értelmezését, mintha a nagytárkányiak

csupán azon tehermennyiség $\frac{1}{3}$ -ának viselésére volnának kötelezve, amely terhet pénzbelileg, a kistárkányiak is kötelesek magukra kivetni, egészen szemet hűnyva azon tények előtt, hogy a kistárkányiak egyházi földjeiknek házilag kezelésre, évenként szakmány munkák vállalása, s közadakozásból léteült magtárjuk kamataiból stb. keletkezett jövedelmeiket egyházi szükségük fedezésére fordítják; miért is minden további félreértések s félremagyarázások meggátálása céljából, határozatilag kimondja egyházmegyei közgyűlésünk, hogy: a nagytárkányiak kötelesek a régi egyházi földek műveléséhez egyharmad részben hozzájárulni; az esetleg vállalandó szakmánymunkákban aránylag részt venni; továbbá, a mennyiben a kistárkányiak a regále megváltása után, egyházuk részére hat hold földet szereztek s közadakozásból magtárt is alapítottak, kötelesek a nagytárkányiak is vagy két hold földet szerzeni vagy ezen értéknek megfelelő tőkét teremteni s az egyházi magtárhoz $\frac{1}{3}$ rész értékben hozzájárulni, hogy így ezen köztevékenység s egyetértő, igazságos arányban teljesített munkásság gyümölcse a közös egyházi szükségek fedezésére legyen fordítható.

És amennyiben az így nyert jövedelem az egyházi közszükségek fedezésére elégtelen volna, azon esetben a kivetett egyházi adó egyharmadát szintén a nagytárkányiak tartoznak viselni.

Megjegyeztetik itt, hogy a kistárkányi egyház részére úgy a régi, mint az újabban szerzett egyházi földekhez való tulajdonjog biztosíttatik.

e) A kistárkányi egyház által kivágott erdőből befolyt s idáig tőkésítettelt rendelt pénzalap jövedelmének hováfordítása tekintetében a beterjesztett ügyészi jogi vélemény alapján, egyházmegyei közgyűlésünk következő határozatot hozza:

Bár az egyházi hivatalnokok díjleveléből világosan kitűnik, hogy a lelkész az egyház hivei által fizetett 10 öl fán kívül, még a parochiális fundus után úrbéri faizás joggal is bírt, minek következménye lett, hogy a tagosításkor a lelkészi hivatal 29 és $\frac{6}{8}$ osztályozott holdat, a tanítói hivatal pedig

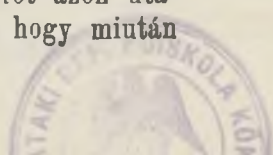
9 $\frac{1}{8}$ holdat kapott a közös erdőből, de tekintetbe véve azon körülményt is, hogy az egyház, mióta az erdő kihasított, a hivek által fizetni rendelt 10 öl fát ezen közös erdőből adta ki, a tanító részére pedig semmit sem adott s így ezen, bár nem törvényes eljárás, a hosszas gyakorlat által mintegy szentesítve lett: egyházmegyei közgyűlésünk nem tartván célravezetőnek ez alkalommal a szoros igazság merev alkalmazását, úgy intézkedik, hogy az eladott fák értéke, idáig növekedett kamataival együtt, tőkének tekintetvén, két egyenlő részre osztatik s a tőkének egyik fele a kistárkányi egyház rendelkezése alá bocsátatik, oly világos kikötéssel, hogy ezt »lelkészi fafizetési alap« címen külön kezelve, abból oly tőkét képezzen, amelynek kamatja majd a lelkésznek fizetendő 10 öl fa értékét képes legyen fedezni, ha az erdő kipusztulván, természetben a fa többé kiszolgáltatható nem lenne; a tőke másik fele pedig a lelkészi és tanítói hivatalt illeti, oly módon, hogy a kamatokat $\frac{2}{3}$ részben a lelkészi, egyharmadrészben pedig a tanítói hivatal élvezze.

31. Olvastatott a szentesi járás egyházlátogatási küldöttség jelentéséből, hogy a kistárkányi egyház nyugalomba lépett és az új tanító fizetésére nézve az egyház hivei megállapodásra nem tudtak jutni.

Miért is egyházmegyei közgyűlésünk Keresztúri József t. birót kéri fel, hogy a helyszínén megjelenve az ügy tisztába hozatalát, úgy a két tanítóval mint az egyház hiveivel egyetértőleg eszközölni sziveskedjék s erről az esperesi hivatalnak jelentést tegyen.

32. A leányvári egyház részéről Csontos Gábor lelkész bejelenté, hogy elavult templomuk helyreállítása céljából 650 frt költséget az egyházközség tagjaira kivetettek s az építkezést már a f. év ápril havában megkezdeni óhajtanák, előbb azonban kérik egy biztos kiküldését az egyházmegye részéről, a ki a templomjavítás tervezetét s költségvetését megvizsgálja s az építkezéshez a szükséges útmutatásokat megadja.

Közgyűlésünk az építkezési tervezet megvizsgálására Keresztúri József papi tanácsbíró az utasítással küldi ki a leányvári egyházba, hogy miután

a hívek az építkezést már áprilisben szeretnék megkezdeni, a megvizsgálást a lehető legrövidebb idő alatt ejtse meg.

A leányvári egyház előljáróságát pedig oda utasítja, hogy az építkezés költségeire tett kivetést, a törvény értelmében megerősítés végett az őszi egyházmegyeyi gyűléshez terjessze be.

33. A szentesi járás egyházlátogató küldöttsége beterjesztett jegyzőkönyvében elöadja, hogy Deák János leányvári bíró és gondnok számadását, melyben ő a maga javára, de az egyház terhére 138 frt 74 kr. túlkiaadást tüntet fel: több részében kifogásolta s annak több tételét nem fogadta el. Így nem fogadta el a 3 ik tétel alatt kimutatott 8 frt 50 kr. kiadást azért, mert D. J. a presbitérium meghatalmazása nélkül járt T. Lúcera, tehát ni cs joga útköltséget felszámítani. Nem fogadta el a tanító részére vásárolt fa árát: 10 frtot sem azért, mert a hívek az összeget évenként egymás közt kivetik s azt a gondnok, ki egy személyben bíró is, állítólag be is szedte. de a bevételek közt nem tüntette fel. Nem fogadta el a 13. és 14-ik sz. nyugtákkal igazolt 87 frt 6 kr. kiadást sem, mely összeget rajta, mint bírón a királyhelmecei közigazgatási végrehajtó özv. Székely Lászlóné követelésének kiegyenlítésére vett meg; mert nevezett tünítóné az adósok kimutatását neki mint bírónak átadta, de ő a követelést behajtani elmulasztotta, vagy nem akarta. Maradna tehát Deák Jánosnak 33 frt 18 kr. túlfizetése, illetve követe'ése; azonban ettől is elesik, a mennyiben az egész egyháztanács azt állítja, hogy Deák János az 1892 és 1893-ik években, mikor a szekeres gazdák a templomhoz követ szállítottak, a járó jószággal nem rendelkező egyházttagoktól 38 frtot szedett be s azt nem számolta el, a mit Deák János nem is tagad, csak azt állítja, hogy ő ez összegen követ vásárolt, a mit azonban igazolni nem tud s az egyháztanács is valótlanságnak állít. Mindezek következtében az egyházlátogató-küldöttség nemcsak hogy Deák János követelését, túlfizetését megtagadta, hanem őt még 4 frt 82 krnak az egyház javára leendő megtérítésére kötelezte.

Közgyűlésünk az egyházlátogató-küldöttség intézkedését helyeslőleg tudomásúl veszi, határozattá emeli; Deák Jánost a 4 frt 82 kr. visszetérítésére kötelezi s utasítja a jelenlegi leányvári gondnokot, hogy az 1894-ik évi számadását 4 frt 82 kr. tármaradvány kitüntetésével kezdje meg.

34. Olvastatott özv. Ungvári Pálné tarcali lakos beadványa, melyben panaszolja, hogy rajta, mint volt k.-helmecezi lakoson, bár tíz éve elmúlt már, hogy nem lakik K.-Helmecezen, a nevezett egyház épen annyi egyházi adót követel évenként, mint míg ottani lakos volt és férje élt; sőt ez időszerint tíz évi egyházi adóhátralékot szándékoznak rajta behajtani, azon az alapon, hogy K.-Helmecezen van egy kis házacskája s mintegy két vékásnyi szántóföldje. Kéri az egyházmegye intézkedését ezen, szerinte jogtalan követelés ellenében.

Az egyházmegyei közgyűlés ezen egyoldalú beadvány alapján, a k.-helmecezi egyház megkérdezése s az ott érvényben levő egyházi adókvetési kulcs ismerete, valamint a lelkészi díjlevél megtekintése nélkül ez ügyről magának végleges ítéletet nem formálhatván, Komjáthy Gábor egyházmegyei aljegyzőt küldi ki a k.-helmecezi egyházba a szükséges felvilágosítások beszerzésére s jelentésének az esperesi hivatalhoz a lehető legrövidebb idő alatti beterjesztésére.

35. Az egyházlátogató küldöttség jelenti, hogy Perbenyikben a polgári község előljárói 9 aláírással s községi pecséttel ellátott, 1861. év július 6-án kelt okmányban, a község tulajdonát képező u. n. *taksás* helyeket felerészben a ref. egyháznak, másik felerészben pedig a róm. és gör. kath. egyháznak adományozták. Ezen idő óta a perbenyiki ref. egyház a neki adományozott helyek folytonos hasznélvezetében volt s ebből évi jövedelme átlag 40 frtra ment.

Folyó évben azonban a községi előljáróság a taksásoknak megtiltotta, hogy évi járulékaikat a ref. egyház gondnokának fizessék, állítólag azon az alapon, mivel a polgári községnek nem volt joga azt az egyházaknak adományozni; voltaképen pedig azon okból, mivel a polgári községnek felerészét a ref. hívek, sem lélekszám sem pedig birtokarányban nem képezik, hanem a felénél kevesebben vannak. Kérik erre nézve az egyházmegyei közgyűlés intézkedését.

Egyházmegyei közgyűlésünk Debreczeni Bertalan ügyészét kéri fel, hogy az ügyet megvizsgálván, az egyház jogait megvédelmezni igyekezzék.

36. Olvastatott a cigándi járás egyházlátogatósi jegyzőkönyve melyben :

Örösről jelenti az egyházlátogató, hogy az örösi egyház 70

hold rétje Knopfler Adolf körjegyzőnek bérbeadatván, a nevezett haszonbérlő a múlt évre 200 frt haszonbérrel adós.

Utasíttatik a presbytérium, hogy a hanyag bérlőt haladéktalanul perelje meg s az eredményről őszi közgyűlésünkre tegyen jelentést.

37. *Lácáról* jelenti, hogy az egyháztanács a tanító részére a tanítói díjlevél fejében foglalt 6 öl fát kiadni vonakodik s a helyett 20 frtot akar fizetni s hogy ezt szentesíthesse, az egyházhatóság mellőzésével új kártát csinált s ennek megerősítése nélkül hívott arra tanítót; elhallgatván az eredeti kárta tartalmát. Ezzel kapcsolatban olvastatott Bagossy Sámuel jelenlegi lácai tanító ugyan e tárgyban beadott kérvénye.

Miután egyházmegyénk ezen ügyben már 1890. aug. 26—28. napjain tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 12. sz. pontjában végleg határozott, a Bagossy Sámuel által másolatban bemutatott díjlevél semmisnek nyilvánítása mellett, utasítja a lácai egyház presbytériumát, hogy a kárta csonkítástól óvakodjék s a tanítót díjlevélileg illető 6 öl fát kiadni kötelességének ismerje, mert ellenkező esetben az egyházi törvény 301. §. 4. pontja alapján a presbytérium tagjai, miután az egyházi felsőség rendeleteinek ellenszegülők ellen, a fegyelmi eljárást hivatalból fogja megindíttatni.

38. Ugy az egyházlátogatási jegyzőkönyvből, mint az esperesi évi jelentésből is jóleső örömmézzel vett közgyűlésünk tudomást azon kegyeletes tényről, melyszerint Miklós Béla nagy-rozvági főgondnok, fenkölt lelkű s nemes érzelmű neje, szül. Szeghy Mártha úrnő, a nagy-rozvági egyház úrasztalára 150 frt értékben egy díszes terítőt adományozott.

Bár az ily nemes tettek önmagokban hordják jutalmukat, közgyűlésünk mindazáltal kedves kötelességet teljesít, midőn a nemeslelkű úrnőnek kegyes adományáért hálás elismerését nyilvánítja s felkéri esperesünket, hogy ezt vele közölni szíveskedjék.

39. A sárospataki járás egyházlátogatási jegyzőkönyvében:

a) a bodrogkeresztúri, szegénységgel küzdő s magát fenntartani alig képes egyházat az egyházlátogatás segélyre ajánlja.

A segélyosztó-bizottság figyelmébe ajánltatik.

b) A kenézlii egyházból jelenti, hogy a múlt években zavarosnak jelzett tanítói nyugdíjügye végmegoldást nyert, a mennyiben a minisztérium által az összes hátrálékok elengedtettek.

Örvendetes tudomásul vétetik.

c) Ugyaninnen jelenti, hogy a tanító a felügyelő lelkész eltiltása folytán, az elhúnytak koporsóba tételénél nem akar éneklés által közreműködni; a mi panaszképen terjesztetett elő.

A koporsóba tétel egyházi szertartást nem képezvén, s az a temetési szertartásról szóló szabályrendeletben sem foglaltatván, föl hívja az egyházmegye a lelkészt, hogy kellő tapintattal és papi bölcseséggel igyekezzen meggyőzni híveit ezen szokás fölösleges voltáról, minthogy azonban egy régi szokástól a népet elszoktatni csak kellő tapintattal és hosszabb idő alatt lehet. — mereven ne akadályozza meg, ennek gyakorlatát.

d) A visi egyházat, templomépítés végett, az egyház-látogatás segélyre ajánlott.

A segélyosztó-bizottság figyelmébe ajánlatik.

e) A vámosujfalui egyházból jelenti, hogy az iskolába teljesen mozgatható új széket csináltatott. A lelkészlak csinosan megújított s festett rácszal vétetett körül. Az egyházi épületek rendbeszedése s általában minden az egyházat érdeklő ügy elintézése körül az érdem oroszlánrésze, a fáradságot nem ismerő főgondnokot Csécsi Nagy Pált illeti.

Egyházmegyénk elismerését fejezi ki Csécsi Nagy Pál főgondnok iránt, kifejtett ügybuzgóságáért.

f) Az olaszii egyházat az egyházlátogatás segélyre ajánlja.

A segélyosztó-bizottság figyelmébe ajánlatik.

g) Az egyházlátogatási jegyzőkönyv többi pontja tudomásul vétettek.

40. Olvastatott a hogykai egyháztanács kérvénye, melyben rozant paplakának helyreállítása céljából, a templomi székek használata alapján, a hívekre kivetett költség kimutatását megerősítettetni kéri.

Miután e kérvényhez egyházközségi közgyűlési jegyzőkönyv, a melyből egyházmegyénk meggyőződést szerezhetne a felől, vajjon a hogykai egyház híveinek többsége ezen kivetéshez hozzájárult-e vagy nem, mellékelve nincs, közgyűlésünk kiküldi a hogykai egyházba Szinyei Gerzson tanácsbíró és Bálint Dezső sárospataki lelkészt, ez ügynek végleges elintézésére.

41. A kenézlii egyház 18 tagja, a múlt 1893. évi őszi közgyűlésünkre Hegedűs János megválasztott tanító ellen felebbezést nyújtott be, azonban a megválasztott és a jelen iskolai év elejétől közöttük működő tanítóval annyira meg vannak elégedve, hogy mai közgyűlésünkhöz beadott kérvényükben lelkiismeretbeli kötelességöknek nyilvánítják, az említett alaptalan felebbezéssel szemben, őszinte sajnálkozásuknak és megbánásuknak adni kifejezést az indokolatlanul beterjesztett felebbezés felett s ilyen módon kívánnak elégtételt adni Hegedűs János tanító úrnak, nem érdemelt meghurcoltatásaért.

Örvendetes tudomásul vétetik.

42. Órás Károly volt tarcali s jelenleg mádi és Balogh Kálmán ez idő szerint tarcali tanító, egymás közt nem tudtak megegyezni az 1893—94. évi tanítói jövedelem megosztására nézve, az egyházmegyei közgyűlést kérik fel ügyöknek elbírálására.

Egyházmegyei közgyűlésünk határozatilag ki mondja, hogy miután az egyházi fizetési év ápril 24-től ápril 24-ig számittatik s miután Órás Károly 1893 november elején távozott Tarcalról, tehát a fizetési évrnek épen a közepén, az 1893—1894. évre eső mindennemű tanító jövedelemnek fele része Órás Károlyt, másik fele pedig kizárólag hivatali utódját, Balogh Kálmánt illeti.

43. Székely József csanálosi tanító beadott kérvényében panasolja, hogy hivatali előde Hegedűs János, jelenleg kenézlii tanító 41 frt 3 krral több fizetést vett fel, mint a mennyi törvény szerint megillette volna s ezzel folyamodót, mint hivatali utódát, károsította meg. Kéri ennél fogva az egyházmegyei közgyűlést, hogy Hegedűs Jánost ezen jogtalanul felkezelt összegnek részére leendő visszatérítésére kötelezze.

Egyházmegyei közgyűlésünk az ügy megbírálására s elintézésére Tóth Lajos tanácsbíróat kéri fel.

44. A simai egyház előljárósága jelenti, hogy ideiglenesen Furik János volt kiskövesdi tanítót hívta meg előkönyörgő tanítónak. Tudomásul vétetik.

45. Olvastatott Furik János simai előkönyörgő-tanító kérvénye, melyben előadja, hogy neki, mint kis-kövesdi volt tanítónak díjlevélileg 4 db. marhára volt legeltetési joga; de a mennyiben a községi előljáróság a felszaporodott s a közlegelőre betáblázott kincs-

tári adó tartozás törlesztése végett, minden egyes marhára 5 frt bért vetett: ő kénytelen volt 2 db. jószágát másutt legeltetni, nem akarván a díjlevélben 2 frtra becsült jövedelemre még minden darab után 3 frtot ráfizetni; kéri ennélfogva, hogy az e miatt szenvedett 12 frtnyi veszteség neki, a kis-kövesdi egyház által megtéríttessék.

A mennyiben a kis-kövesdi lelkésznek a panaszra adott befeleléséből világosan kitűnik, hogy az egyház a legelőilletőséget természetben adja ki s hogy a tanító az 5 frt fizetésére nem volt kötelezve, a mennyiben a legelőre járt 1 db. után az 5 frtot tényleg az egyház fizette meg; ennélfogva nem volt arra sem kényszerítve, hogy jószágát másutt legeltesse, panaszló kérelmét közgyűlésünk nem tartja igazságosnak s így azt nem is teljesítheti.

46. Kun Miklós monoki lelkész, beadott folyamodványában, amidőn előterjeszti, hogy a Kegyes Imre 270 frtot tevő hagyatékából esperesi engedélylyel 100 frtot a monoki egyháznak, építkezési költségekre kölcsönképen átadott, melyről a szabályszerű kötelezvény még kiállítva nincs, — egyszersmind arra kéri az egyházmegyét, hogy a 170 frt, melynek kamatai őt illetik, s melyet leggyümölcsözőbben úgy vélt elhelyezni, hogy azon gabonát vásárolt, engedtessek át neki kölcsönképpen 1895. ápril hó 24. napjáig.

Egyházmegyei közgyűlésünk méltó megütközéssel veszi tudomásul a nevezett alapítványi összegnek a lelkész által ilyen szabálytalanul való kezelését hogy ez jövőben ne ismétlődhessék, Hézsér Emil tálylyai és Órás Kálmán ondi lelkészeket felkéri, hogy lehetőleg rövid idő alatt a helyszínére kimenve, az egyháznak adott 100 frtról teljes biztosítékot nyújtó, szabályszerű kötvényt vegyenek; a lelkésztől pedig a nála levő 170 frtot minden körülmények között bekövetelve, azt kamatozás végett, az előttük legcélszerűbbnek látszó módon helyezték el, s erről az esperesi hivatalnak jelentést tegyenek.

47. A megyaszói egyházlátogató küldöttség jelenti, hogy a legyeshényei egyházban 130 frt 80 kr. tőke teljesen veszendőben van, úgyszintén az egyházi magtár is oly rendezetlen állapotban s nylik, hogy félthető az is a végelpusztulástól.

Egyházmegyei közgyűlésünk Gecsei Péter tanácsbíró és Debreczeni Bertalan ügyészt kéri fel, hogy

a helyszínére kimenvén, tapasztalt erélyes eljárásukkal mentsék meg az egyház részére, ami még megmenthető.

48. Egyházlátogatás jelenti a golopi egyházból, hogy a Hutka féle 210 frtos alapítvány, melyet az egyház 31 évvel ezelőtt a felszaporodott illeték-egyenérték fizetésére költött el, még mindezideig nincs visszaállítva.

Közgyűlésünk szigorúan meghagyja a golopi egyház presbitériumának, hogy e tőkét őszi közgyűlésünk idejéig helyreállítsa s arról esperesi hivatalunknak jelentést tegyen; ellenkező esetben per útján fog arra kényszeríttetni.

49. Hasonlót jelent egyházlátogatás Csobajról is, nevezetesen, hogy az egyház a Csobaji Nagy András-féle alapítványt, melynek kamatai a lelkészi és tanítói javadalom emelésére rendeltettek, de a mit a presbitérium 1874-ben templom- és toronyjavításra elköltött, még mind ez ideig nem állított vissza s félő, hogy az alapítvány egészen megsemmisül, a mennyiben az akkori presbitérium tagjai közül már csak hárman vannak életben.

Közgyűlésünk szintén szigorúan meghagyja a csobaji egyház presbitériumának, hogy az elköltött alapítványt helyreállítsa, mert ha ezt őszi gyűlésünkig nem teljesíti: egyházmegyei hatóságunk ügyésze által törvényes úton fogja annak tagjain a hiányzó alapítványt bevétetni.

50. Az előző pontokban foglalt s más alkalommal is tapasztalt hasonló esetek azon elhatározásra bírták közgyűlést, hogy az alapítványi tőkék nyilvántartása céljából egy alapítványi könyv alakítását rendelje el;

ugyanazért közgyűlés az esperi hivatal útján utasíttatni kéri a kimenendő egyházlátogató küldöttségeket, hogy járásaikban pontosan kutassák ki és írják össze a létező alapítványok mennyiségét, természetét és rendeltetését, hogy azok az alapítványi könyvbe bevezetve, nyilvántarthatók és ellenőrizhetők legyenek.

51. Ugyancsak Csobajról jelenti egyházlátogatás, hogy az egyház és Tisza István ő nagysága között létrejött cseréről a szerződés

még mind ez ideig nem állítottat ki s ezért a telekkönyvvezés sem volt eszközölhető.

Egyházmegyei közgyűlésünk jegyzőkönyvi kivonat útján felkéri Tisza István urat, hogy a csere-szerződés kiállítását elrendelni s ezáltal a telekkönyvvezetést lehetővé tenni szíveskedjék.

52. Olvastatott Hubay Bertalan, jelenleg sárospataki községi tanító folyamodványa, melyben a gesztelyi egyháznál 1893. ápril 24-től október 15-ig esedékes hátralevő fizetésének megítélését és behajtását kéri.

A fizetés mennyiségének a hivek és a tanító között leendő megállapítása végett Kóczán Miklós tanácsbíró és Kónya András főjegyző küldetnek ki a gesztelyi egyházba.

53. Olvastatott a sóstófalvai leányegyház presbiteriumának az esperesi hivatalhoz beadott jelentése, melyből kitűnik, hogy Fukk János volt gondnok nem tett eleget a legközelebbi egyházlátogatás azon rendeletének, hogy a pincefeltörés alkalmával, az egyház borának megkárosításaért, a kárttevő által fizetett 16 frtból 8 frtot az egyház pénztárába beszolgáltatasson, továbbá, hogy a nála, mint gondnoki pénztári maradványképen levő 26 frt 67 krt haladéknélkül fizesse be.

Miért is egyházmegyei közgyűlésünk Debreczeni Bertalan ügyészét kéri fel, hogy mindkét összeget Fukk Jánoson törvényes úton hajtassa be.

54. Egyházlátogatás jegyzőkönyvében Hosszúfalussy Miklós sóstófalvai főgondnok azon panaszát terjeszti elő, hogy a legközelebbi lelkészválasztás alkalmával a sóstófalvai leányegyház tagjai szavazati jogaiktól megfosztattak.

Egyházmegyei közgyűlésünk a legközelebbi kimenendő egyházlátogató küldöttséget bizza meg, hogy úgy az anya, mint a leányegyház hiveivel egyetértőleg állapítsa meg azon arányt, melyben jövőre a leányegyház szavazatával a lelkészválasztáshoz járulni jogosítva leendő.

55. Múlt év őszi közgyűlés jegyzőkönyvének 37. számú határozatával, a sóstófalvai leányegyházba kiküldött s a nevezett egyház tagjainak kérvénye folytán az egyházi terhek könnyítése és rende-

zésével megbízott Kóczán Miklós tanácsbíró és Kónya András főjegyző, heterjeszteti jelentésökben előadják, hogy küldetésükben sikerrel eljárak s a kérdést megoldották olyformán, hogy közbenjárásukra az anyaegyház lelkésze, az egyházmegyei hatóság jóváhagyása reményében, úgy maga, mint utódai nevében, a sóstófalvi leányegyház házatlan zsellértagjainak őt illető fizetését egészben, a házzal bíró zselléreknek ugyancsak őt illető fizetését pedig fele részben elengedte, az n világos kikötéssel, hogy az előkönyörgőnek az összes egyháztagoktól járó, valamint a lelkésznek a telkesektől eddig fizetése a jövőre is változatlan marad s ezen megállapodás úgy a lelkész, mint az egyháztagok belenyugvásával találkozott.

Közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi s a küldöttség intézkedését helyben hagyja s megerősíti.

56. Olvastatott Bodnár János sóstófalvi előkönyörgő harmas kérvénye, melyben előadja:

a) hogy ő 1889-ik évben 50 frt 12 krnyi tartozását az egyháznak megfizette s ennek dacára ez összegnek azon évi kamatja tőle mai napig követeltetik, kéri, hogy ez illetéktelen követelés megtérítése alól mentessék föl.

Miután kérvényező előkönyörgő adósságát saját beismerése szerint is az év végén fizette ki: a kamatfizetés alól annálkevésbé oldható fel, mivel a kérdés tisztázására 4 éven át egyetlen lépést sem tett.

b) Hogy ő 1881-ik évben oly feltétel alatt foglalta el állomását, ha az egyház az elődjéről maradt őszi vetés felét neki engedni át, a mit meg is nyert. Azonban bár ily módon a földeknek csakis felét használta, tőle mégis az egész földnek adója 16 frt 40 kr. vétetett be, mit adókönyvvel bizonyít; kéri azért, hogy ez összeg kamataival együtt neki megtéríttessék.

Közgyűlésünk méltányosnak tartván, hogy az adó a haszonélvező által a használt földek arányában fizetessék: a 16 frt 40 kr. összeg felének a 8 frt 20 krnak az egyház által leendő visszatérítését elrendeli; a kamatok megfizetését azonban megtagadja, mert követelését az előkönyörgő 13 év óta soha szóba sem hozta, érvényesíteni nem kívánta, így nincs joga ahhoz, hogy az egyház neki kamatot fizessen.

c) Hogy az előkönyörgő javadalmához tartozó ingatlanra, mit a község egykori földesurai adományoztak az egyháznak, de a mely

ingatlan még mostanáig is egy egészen ismeretlen egyén nevén állott, 50 frt adóhátrálék miatt árverés rendeltetett el. Miután a telek-könyvi birtokos ismeretlen volta miatt az ingatlan különben sem volt az egyház nevére írtható: legjobbnak látta az egyház azt árverés alá bocsátatni s ily úton megvenni s hivatalból magára telek-könyveztetni. A terv sikerült is, de 17 frt 40 kr. költségbe került, mit ismét az előkönyörgő fizetett ki; ugyanazért kéri, hogy ez összeg neki szintén megfizettség.

A mennyiben a kiadás az egyház érdekében s annak javára történt, folyamodónak a megtérítés iránti kérelme egészen jogos; épen azért közgyűlésünk meg-hagyja a sóstófalvi egyháznak, hogy ez összeget az az előkönyörgőnek fizesse meg.

57. A lukai egyház, az egybázlátogató küldöttség útján jelenti, hogy az ottani tanító Szendrey Sándor nyugdíjaztatása reményében lemondott.

A mennyiben a nyugdíjtörvény értelmében hivataláról önként lemondott tanító, a nyugdíjra igényt nem tarthat: közgyűlésünk nevezett tanítót saját érdekében figyelmezteti, hogy állomását addig, míg nyugdíjaztatása iránt a kellő lépéseket meg nem tette, tartsa meg s tanítson továbbra is. Egyszersmind felkéri közgyűlés esperes urat, hogy nevezett tanító nyugdíjaztatására, saját hatáskörében szintén közreműködni szíveskedjék.

58. Kónya András, egyházmegyei dékán bemutatja az 1893. évre vonatkozó számadását, mely szerint:

a) az egyházmegye öt járásából különböző címeken átvett összesen 2798 frt 52 krt., mely összeget az illetékes pénztáraknak hiány nélkül átszolgáltatta.

b) Az egyházmegyéhez tartozó papi és tanítói özvegyek, árvák és szűkölködők között leendő kiosztás végett átvett összesen . . . 1247 frt 31 krt., melyből a nevezett célokra kiadott . . . 1203 frtot.

Kiosztás alá maradt még 44 frt 31 kr.

Ezen dékáni számadás tételről-tételre megvizsgáltatván, helyben hagyatott.

59. Kónya András egyházmegyei dékán, soknemű elfoglaltatására hivatkozva, ezen állás alól való felmentését kéri.

Közgyűlésünk ismerve a kérelmezőnek ez idő szerinti sokoldalú elfoglaltatását, lemondását elfogadja s helyére egyházmegyei dékánul közfelkiáltás útján Zitás Bertalan pthrügyl elkészt választja meg.

60. Az egyházmegyei számvevőszék beterjeszti f. évi március 27-én tartott ülésének jegyzőkönyvét, a mely is egész terjedelmében jelen jegyzőkönyvünkbe vezetetik a következőleg:

I. A cigándi járáskör.

1. *Karád* számadása rendes, azonban a nyugták és ellennyugták részben hiányzanak.

2. *Lácza* számadásában a csoportosítás nincs kellőleg keresztül vité; egymáshoz nem tartozó tételek is egy csoportba foglaltatnak.

3. *Páczin* számadásában az adakozások részletezése a főösszeg rovatába van bevezetve, holott oda csak a főösszeg irandó be. A kiadásoknál a lapösszeg után még egy tétel van bevezetve, s az egyes tételek összege mégis ezen tétel hozzáadásával adja ki a lapösszeget; az ilyen szabálytalanságok kerülendők. A csoportosítás sincs kellőleg keresztül vité, így például azt nem lehet tudni, hogy mibe került a magtár, s mibe a templomjavítás. Az ellennyugták közül 4 a gondnok által iratott alá; a nyugták között is van ilyen szabálytalan. A tőkepénzek kötvényei jótállókkal láttassanak el.

4. *Karcsa* számadásában a csoportosítás nem teljes, a bevételi ellennyugtákat mindenütt a lelkész és gondnok irta alá, holott ellennyugták a fizetést teljesítőktől veendő. A kiadások nyugtáinak számozása vjra kezdendő.

5. *Karoson* a tőkepénzek után tetemes a kamathátrálék 4 egyénnek nincs kötvénye sem.

6. *Lukán* a kamathátrálék nagyon sok, az egyházlátogatás felkératik, hogy jövőre vizsgálja meg, tüzetesen ennek okát, a presbytérium pedig utasítatik, hogy a nagy kamathátrálékban levőknek a tőkét is mondja fel.

7. *Czigánd,*
8. *Ricse,*
9. *Semlyén,*
10. *Rozvágy,*
11. *Órös* a számadása kifogástalan.

II. Sárospataki járáskör.

1. *Kenézlő*. A kiadásban el nem fogadható a 16. sz. tétel: a tanító fuvarozásáért 41 frt 08 kr. fuvardij, mert az ilyen fuvart az egyház hivei természetben tartoznak kiszolgáltatni, utasíttassék a presbytérium, hogy ezen összeget hajtsa be. Magtári számadás nincs. Felkéretik az egyházlátogatás ennek átvizsgálására.

2. *Petrahó*. A kiadás 6. sor száma alatt 22 frt 85 kr. van bevezetve, holott a nyugta csak 20 frt 99 krt igazol; a hiányzó 1 frt 86 kr. vagy igazolandó, vagy a gondnok által visszatérítendő. Ingó és ingatlan kimutatás nem tökéletes; részletes kimutatás készítenendő.

3. *Tolcsva* kimutatása rendes, — azonban kamathátráléka igen tetemes. Felkéretik az egyházlátogatás, hogy ennek okait tüzetesen vizsgálja meg; az egyháztanács pedig itt is utasíttatik, hogy a tetemesebb kamattal tartozóknak a tőkét is mondja fel, végre arra is felkéretik az egyházlátogatás, hogy járjon végére annak, vajjon az alapítványok kamatai elkölthetők-e vagy nem?

4. *Erdőhorváti*. Bevétele nincs kellőleg ellennyugtával ellátva. A kiadásban 22. sorszám alatt har. ngért fizetett összegről, a 16. számmal jelzettnek állított nyugta nincs bemutatva, holott pedig a harang értéke váltóval lévén fedezve, a visszaváltott váltó is bemutatandó. A kiadás 38. sz. tétele alatt a végrehajtónak és csendőröknek fizetett összeg 47 frt 87 kr. nem fogadtatik el, mivel ez az adósok terhe lévén, az egyházat nem terhelheti. Utasíttatik a presbytérium, ezen összegnek az adósokon leendő behajtására. Egyéb-iránt a csoportosítás sem teljes.

5. *Bodrog-Olaszi*. A bevétel 15. sz. alatt be van vezetve a Hegedűs István által az egyházkerületi tartozásba fizetett összeg. Hogy értendő ez? A 68 frt 98 kr. túlkiadás miből fedeztetett. A kiadások csoportosítása kívánatos, 165 frt tőke nincs biztosítva. A múlt évi jegyzőkönyvben jelzett tételek felvilágosítva nem lettek.

6. *Vámosujfalu*. Hosszas írásos magyarázat helyett, a melyre semmi szükség nincs, nyugták és ellennyugták csatolandók. Egyéb-iránt a gondnok buzgósága dicsérendő.

7. *Bodrog-Keresztúron* a kamathátrálék, dacára a múlt évi határozatunknak, — megszorodott, amit tűrni nem lehet. 48 frt tőkéje nincs biztosítva; a kötvények felbélyegzendők.

8. *O.-Liszka* vagyoni helyzete még mindig igen rendezetlen. Tőkepénze volna még vagy negyedfél ezer forint, azonban ez biz-

tosítva nincs. Kamathátráléka tetemes; magtárja rendezetlen, igen tetemes kamathátrálékkal.

9. *Tokaj*. Nem lehet kivenni a számadásból, hogy a tőkepénzek jótállókka! biztosítva vannak-e vagy nincsenek. Egyházi adó hátráléka igen jelentékeny.

10. *Sima*. 500 frt tőke után 37 frt 53 kr. kamathátrálék tetemes.ek mondható.

11. *Hogyka*,

12. *Erdőbénye*,

13. *Vis*,

14. *Sárospatak* számadásai kifogástalanok.

III. Szentesi járáskör.

1. *Kis-Kövesd*. A vagyon kimutatás végösszegezése tollhibából tévesen iratott. A végösszeg nem 5172 frt 96 kr. hanem 5982 frt 92 kr. Az egyes tételek azonban helyesek.

2 *Szomotor*. A múlt évi számadásra vonatkozólag tett észrevételekre, az egyházlátogatás jegyzőkönyve szerint a következőleg számolt be. Varga András tartozására vonatkozólag elfogadta a presbytérium Varga András uti költségét, a hiányzó 2 frt 28 krt pedig elengedte. Ha elfogadja is a számvevőszék a kérdéses uti költségeket, a 2 frt 28 kr. azonban a gondnokon beveendő.

A 20. tétel alatt felszámított domestikai kiadásra vonatkozólag utasította az egyházlátogatás az egyházat, hogy a domestikai bevételeket és kiadásokat a számadásba ne vezesse be, minthogy azok, nem az egyház bevételei és kiadásai. A Harcsa-féle tőke, mint behajthatatlan, törölve lett.

A jelen számadásra vonatkozólag megjegyzi a számvevőszék, hogy a kamatok rendszeren nem folynak be; a csoportosítás nincs rendszeresen keresztül vive. Így pl. papi fizetés, tanító fizetés, lovak részére széna, léc, egy csoportba vannak felvéve. A kiadás 3. tétele részletezendő lett volna. Deutsch Mór 100 frtos nyugtája nincs aláírva. Kovács János beperelt kötvénye és Pollák Móricz nyugtája s váltója bemutatandó, hasonlólag a népbank kifizetett váltója sincs bemutatva. Az egyházlátogatás felkérctik, hogy ezen okiratokat és váltókat vizsgálja meg. Egyé' iránt érthetetlen, hogy miért tartozik az egyház váltóra.

3. *Lelesz*. Az ellennyugták nem a rendes rovatban vannak bevezetve; hanem előre a sorszám elé. A 7. sz. alatti kiadási nyugta nem helyes, mert nem tünik ki abból, hogy a kiadott összegből mennyi számíttatik a fizetésre, mennyi az irodai szerekre és mennyi az értekezletre.

4. *Lelesz-Polyán*. A kiadás 7. tételében kimutatott 10 frt 60 kr. s a 11. tételben kitüntetett 53 kr. a tanító elleni panaszra költetett el. Ily tétel el nem fogadható, tehát visszatérítendő. A kiadások végösszege nem 1314 frt 34 kr., hanem csak 1309 frt 34 kr., tehát a pénztár maradvány kevesebb 11 frttal, vagyis 313 frt 7 kr.

5. *Király-Helmecz*. Számadása nem rovatos iven van kiállítva. A kiadás 55. tétele szerint Ujhelyben bírósági eljárás alkalmával a presbyterek 68 frtot költöttek. Utasítandó az egyházlátogatás, hogy vizsgálja meg, miszerint terheli-e ezen összeg az egyházat s ha igen mennyiben.

6. *Vajdácska*,
7. *Bereczki*,
8. *Nagy-Kövesd*,
9. *Szentes*,
10. *Véke*,
11. *Bacska*,
12. *Kis-Géres*,
13. *Perbenyik* számadásai rendben találtattak.
14. *Leányvár* számadásáról a 33. jk. pont intézkedik.
15. *Agárd*,
16. *Kis-Tárkány*,
17. *Nagy-Géres* számadásai rendben találtattak.

IV. Megyaszói járáskör.

1. *Szada* számadása rendes, még azonban mindig van megtakarítható kiadás; kamathátráléka is jelentékeny.

2. *Harkány*. A bevételekről ellennyugta nincs. Kamathátrálék sok.

3. *Tisza-Lúcz*,

4. *Kesznyéten*,
5. *Sajó-Hidvég*,
6. *H.-Németi* számadásai rendben találtattak.
7. *Berzék* 1892. és 1893. évi számadásai elfogadtatnak.
8. *Kak* számadásában a tételek nem helyesen vannak csoportosítva. A domesztikai bevételek és kiadások nem tartoznak az egyház számadásába.
9. *Gesztely* a számadáshoz még mindig nem a rovatos ívet használja. A tételek nincsenek helyesen csoportosítva. A számadás naplószerű. A miskolczi takarékegylettől kivett 200 frtról nincs igazolvány. A múlt évi jegyzőkönyvben előadottakra vonatkozólag igazolást nem terjesztett be. Újlag megsürgettetik, hogy az ott elmondottakra nézve adjon felvilágosítást.
10. *Csárdos* számadása kifogástalan.
11. *Sóstófalván* sok a kamathátrálék.
12. *Kis-Dobsza*,
13. *Megyaszó* számadása rendes.
14. *Legyes-Bényén* a számadásra nézve haladás mutatkozik. A magtári követelések nincsenek kellőleg biztosítva.

V. Tállyai járáskör.

1. *Tisza-Ladány*. Az ellennyugtákat maga a gondnok állította ki. A 9. sz. a. bevétel homályos. A kiadásnál az irodai szükséglet és egyházlátogatás ellátása nem egynemű, tehát nem együvé vezetendő be.
2. *Pthrégy* számadása rendes, alapítványi tőkéje után azonban, tetemes kamathátráléka van.
3. *Szerencs* számadása szabálytalan. Magyarázatokkal van el látva. Utasítatik az egyház, hogy a számadást a szabályok szerint készíttesse el, s a vagyon-kimutatást a számadással ne komplikálja.
4. *Golop* számadása naplószerű. Nincs helyesen csoportosítva. A Hutka-alap nincs helyreállítva. Utasítatik az egyház, hogy az egyházmegye e tárgyban hozott több rendbeli határozatának tegyen eleget. A gabona hátrálékok nem folynak be a minek következménye az, hogy a lelkész, a maga fixum fizetését az egyház pénz-

tárából veszi fel. Utasítatik az egyház, hogy a gabonahátrálékokat pontosan hajtsa be.

5. *Monok*. Az egyházmegyétől 40 frt segélyt kapott, és csak 36 frt 92 krt vezetett be. Hol van a többi? A nyugtákat a lelkész és gondnok állítja ki. Utasítatik az egyház, hogy a nyugtákat a pénzfelvevővel állíttassa ki.

6. *Csobaj*. A nyugták és ellennyugták a lelkész által vannak kiállítva. Utasítatik az egyház, hogy azokat a pénzfelvevőkkel, ille-
tőleg a fizetőkkel állíttassák ki.

7. *Tállya*,

8. *Mád*,

9. *Ond*,

10. *Zombor*,

11. *Takta-Kenez*,

12. *Tarczal* számadása rendben találtatott.

A számvevőszék előterjesztése tudomásul véte-
tik az ebben foglalt határozatokat az egyházmegyei
közgyűlés magáévá teszi s azok megtartására az
illető egyházakat utasítja.

61. A számvevőszék fennebb tárgyalt jegyzőkönyvében a követ-
kező általános érdekű indítványokat terjeszti elő:

a) Módosítsa oda az egyházmegyei közgyűlés a múlt évi tavaszi
közgyűlés jegyzőkönyvének 69. sz. a) pont alatti határozatát, hogy az
egyházlátogatás jegyzőkönyveinek egyik példánya ne gondnokunkhoz,
hanem egyenesen a számvevőszéki taghoz tétessék át és pedig azért,
mert idővesztéssel jár az, ha gondnokunk, mint a számvevőszék
elnöke, teszi át a jegyzőkönyvet a számvevőszéki taghoz.

Ezen indítvány elfogadtatik s esperesünk fel-
kérjük, hogy az egyházlátogatás jegyzőkönyveinek
egyik példányát közvetlenül a számvevőszéki taghoz
küldje meg.

b) Minthogy az adókönyvek, ártéri nyugták betétkönyvek és
más ilyenmű okiratok a számadáshoz be nem csatolhatók, utasítsa
a közgyűlés az egyházlátogatókat, hogy ezen okiratok tartalmát, s
a betétkönyveknél azok kamatait is, egy külön okiratban igazolja s
ezen okirat helyezettessék igazolásul a számadáshoz. Utasítsa továbbá

az egyházlátogatást arra is, hogy a számadás bemutatott másod-példányait hitelesítsék.

Utasítatik az egyházlátogatás mindezek teljesítésére.

62. Elnöklő esperesünk panaszként adja elő, hogy a reformáció emlékünnepeén gyűjteni rendelt perselypénzt a kezelési szabályok ellenére, az egyházaknak csak igen kis része küldi be a rendes évi illetékkal, a nagy rész vagy semmit sem ad, vagy azt a néhány fillért az egyházlátogatásnak adja át, a mi aztán a kezelést felette megnehezíti.

Miután azon körülményből, melyszerint az egyházak némelyike perselypénzzel nem számol be, azt lehet következtetni, hogy ily helyeken a reformáció emlékünnepe sem tartatik meg: közgyűlésünk a legszigorúbban utasítja a lelkészeket, hogy a reformáció emlékünnepeét minden évben megtartsák, a népet adakozásra felhívják és a gyűlt perselypénzt, — az összeget, a bevallási ív IV. (tőketermészetű adományok) rovatába a főösszeg után bejegyezve, — az évi illetékkal együtt küldjék be esperes úrhoz.

63. Elnök-esperesünk beterjeszti az egyházmegyei segélyosztó-bizottság jegyzőkönyvét, melyszerint kiosztás végett átvett: államsegélyből 340 frt 86 krt; Baldácsy-alapból 243 frtot; Tolcsvai-Nagy Gedeon-alapból 200 frt; Hollandi tárból 80 frt, szűkölködők tárából 40 frt; s alamizsnákból 11 frt 50 krt; összesen tehát 915 frt 36 krt s ez összeget a bizottság következőleg osztotta meg:

a) az egyházmegyei papi özvegy árva gyámintézetnek	70 frt 43 kr.
b) az egyházmegyei pénztárnak	70 » 43 »
c) Tolcsvay Nagy Gedeon alapból a szomortori és visi egyháznak á 40 frt	80 » — »
Miskolczi Ödön karosi, Deák János n.-géresi, Makó János bacskai, Bodnár Kálmán leleszi tanítóknak á 20 frt	80 » — »
Szekeres Mihályné és Hubai Boldizsárné tanító özvegyeknek á 10 frt	20 » — »
Népiskolai jutalom könyvekre	20 » — »
Átvitel	340 frt 86 kr.

	Áthozat:	340	frt	86	kr.
d)	a szentesi, monoki, simai, vámosújfalusi és tolcsvai egyházaknak á 40 frt	200	»	—	»
e)	Rácz Ábrahám, Verebélyi József, Nagy Károly (szomotori) egyházm. papi, árvatári hátrálékának törlesztésére, Sallay Sándor ugyan e célra á 25 frt	100	»	—	»
f)	Horkay Györgyné, Horkay Jánosné, Horkay Istvánné papi özvegyek, egyházkerületi gyámügyi tartozásuk törlesztésére kaptak együtt	40	»	—	»
g)	Anti Jánosné, Borcsik Gáborné, Tatár Mihályné, Terhes Barnáné, Molnár Pálné, Gönczy Józsefné, Lábos Menyhértne, Bagdy Istvánné, Török Józsefné, lelkész-özvegyek kaptak á 20 frt	180	»	—	»
h)	Pataky Sándor nyug. tanító 20 frt; Borcsik Gábor agárdi tanító 14 frt 50 kr.;	34	»	50	»
i)	Csontos Jánosné és Székely Józsefné tanító-özvegyek	20	»	—	»
	Összesen:	915	frt	36	kr.

Közgyűlésünk a jegyzőkönyvet helyeslő tudomásul veszi.

64. Bármely tárból segílyt kérnek: a) Kérvény útjan: a bodrogolaszii egyház; Sohajda János, kir.-helmei lelkész; Lábos Menyhértne, Gönczy Józsefné, Horkay Istvánné, lelkész özvegyek; Lábos Endre lelesz-polyáni tanító; Szegedi Józsefné tanító özvegy.

A segílyosztó-bizottság figyelmébe ajánlatnak.

b) az egyházlátogatás útján: a bodrog-keresztúri, hogykai, lukai, tállyai, vajdácskai, visi és vámos-újfalusi egyházak.

Utasítottanak, hogy kérvényeiket őszi egyházmegyei gyűlésünk előtt adják be az esperesi hivatalnak.

65. Közhirdetés útjan segílyre ajánlatnak:

a monoki, kaki, zombori, olaszii és leleszi egyházak.

66. Egyházmegyénkben a legközelebb lefolyt évben következő lelkész- és tanító-változások s elhelyezések történtek:

a) lelkészül választottak s megerősítették: a halálozás által megüresült takta-szadai egyházba Zitás István kis-dobszai lelkész, ennek helyére Székely Imre h.-kaki lelkész, ennek helyére Kónya József cigándi s.-lelkész.

b) tanítókul: az őszi egyházmegyei gyűlés alkalmával a bodrog-olaszai egyházba ideiglenesen Bajusz József oklevél nélküli tanító; a karádi egyházba második tanítóul Murikovszki Béla végzett képezdész; Kis-Tárkányba Háda József tanítójelölt; mindketten oklevél-szerzés köt-lezettsége mellett; Kenézlőre előkönyörgő tanítóul Hegedűs János volt csanárosi tanító; ennek helyére Székely József volt mályii tanító; az ondi egyházba Gyüre Péter; a tarcali egyházba Balogh Kálmán erdőbényei, ennek helyére Vasko László edelényi; a kis-dobszai egyházba Tóth István nyomári előkönyörgő; megyaszói leány tanítóul Hanko Adorján, Gesztelybe Csizi Gedeon okleveles tanítók; Ág-Csernőre ideiglenesen, okmányainak bemutatása mellett Fikkel Gyula; Leányvárra szintén ideiglenesen Kun József, Simára Furik János; végül Czigándra s.-tanítóul Ugrai László.

67. Az egyházmegyei tanügyi bizottság a közgyűlést megelőző napon tartott ülésének jegyzőkönyvét betérjesztvén az abban foglalt intézkedéseket tudomásul veszi, indítványait elfogadja s utasításait határozati erőre emeli, általában pedig az egész jegyzőkönyvet ki-nyomatni határozza, a mint következik:

**Az alsó-zempléni ev. ref. egyházmegye tanügyi bizottságának
JEGYZŐKÖNYVE**

az 1893-94-ik iskolai év első feléről.

Felvétetett Sárospatakon, 1894 március hó 27-én.

Jelen voltak: Szinyei Gerzson világi, Czinke István egyházi elnökök alatt: Bálint Dezső, Dezső Lajos, Erdélyi József, Buza János, Besztercei Béla, Fürjesz Tamás, Hubói Hubay József, Kovács Ferenc.

1. Világi elnök az egybegyűlteket üdvözölvén,
a gyűlést megnyitottnak nyilvánítja.
2. Zitás Bertalan jegyző elmaradása igazoltatván
a jegyzőkönyv vezetésére H. Hubai József ké-
retett fel.

3. Czinke István egyházi elnök, a beterjesztett jelentések alapján, egy minden tekintetben, a legapróbb részletekig, a legnagyobb lelkiismerettel összeállított, kimerítő jelentését olvasta fel, melyből kitűnt, hogy egyházmegyénkben a *lélekszám* 60 anya- és 12 leány-egyház után 44544. Az 1892—93-ik iskolai év első felében volt 45681. Tehát e szerint a lélekszám egy év lefolyása alatt 1137 lélekkel szaporodott volna! E nagy különbség a hibás adatokban lelheti magyarázatát.

A fentebbi lélekszám után az *iskolakötelesek száma 6—12 éves korig*: 2747 fiú, 2527 leány; összesen 5274, mely a lélekszám 11·84°/_o-ának felel meg. A tavalyinál tehát több volna 246 al, holott a lélekszám apadt 1137-el. A lélekszám 2·55°/_o-a. *Iskolába járt 6—12 éves* 2534 fi, 2140 nő; összesen 4674, mely a lélekszám 10·49°/_o-át teszi. A megelőző évinél több 246-al, tehát épen annyival, a mennyivel az iskolakötelesek. Az iskolabajárók az iskolaköteleseknek 88·62°/_o-át teszik. Egy év előtt 89·13°/_o-át teszik. *Ismétlő iskolaköteles* volt e félévben 907 fi, 854 nő; összesen 1761. A lélekszám 3·9°/_o a. Egy év előtt volt 986 fi, 892 nő; összesen 1878, mely a lélekszám 4·11°/_o-át tette ki. Most tehát kevesebb a létszám 117-el. *Ismétlő iskolába járt* 217 fi, 221 nő; összesen 438. A kötelesek 24·87°/_o a. Kevesebb járt, mint tavaly 122 vel.

Mindennapi iskolát nem gyakorolt 213 fi, 387 nő; összesen 600. Annyi, miut a megelőző évben. Általánosságban tehát megállapodás mutatkozik, de a részleteknél van eltérés, a mennyiben a fiúk közül 116-al jár több az iskolába, mint tavaly ilyenkor, de a leányok közül meg szintén 116-al jár kevesebb. *Ismétlő iskolát nem gyakorolt* 690 fi, 467 nő; összesen 1157. Kevesebb az egy év előttinél 161-el. A kötelesek 65·7°/_o-a. Ez az ellenmondás, hogy most kevesebben jártak ismétlőbe, mint tavaly és a végeredmény mégis kedvezőbb számot mutat fel, abban találja magyarázatát, hogy egy pár egyházból nem külték be az ismétlőkötelesekre vonatkozó kimutatást.

Szellemi állásra kitűnő iskola van 27, tavaly volt 29; u. m. Golop, Tállya, Ladány, Báj, Pthügy, Örös, Karos, Pácín, Lácza, Ricsé, Czígánd mind a két iskola. Tisza-Lucz fi- és leány, Kis-Dobsza, Takta-Szada, Hernád-Németi, Liszka, Tokaj, Erdőbénye, Nagy-Géres, Nagy-Kövesd, Lelesz, Kis-Géres, Veke.

Dicséretes 26, tavaly volt 21. Szerencs, Ond, T.-Kenéz, Karcsa, N.-Rozvány, Semjén, Kesznyéten, Berzék, Gesztely, Csa-

nálos, Megyaszó mind a három iskola. Harkány fi- és leány, Bodrog-Keresztúr. Kenézlő, Vámosújfalú, Bodrog-Olaszi, Petrahó. Hogyka, Vajdácska, Szomotor, K.-Tárkány, Szentés, K.-Helmecc.

Kielégítő 14, tavalý 13 volt. Zombor, Csobaj, Luka, S.-Hídvég, Kak, Sóstófalva, L.-Bénye, Vis, Sima, K.-Kövesd, Leányvár, Agárd, Bacska, Erdő-Horváthi.

Gyenge nincs. *Nincs minősítve* 9, u. m. Monok, hol terok-lobb volt Tarcal fi- és leány, hol ugyanazon okból zárva volt az iskola. Sárospatak, hol difteritisz miatt, Ág-Csernő, hol tanító nem léte miatt, Lelesz-Pólyán, hol építés miatt. — *Az osztályok számát tekintve* 6 osztályú iskolánk van 13, tavalý 10 volt; 5 osztályú 24, tavalý 28 volt; 4 osztályú 28, tavalý 27 volt; 3 osztályú 8, tavalý 4 volt; 2 osztályú most nincsen, tavalý egy volt.

A múlt évben kitűnőnek minősített iskolák e minőségüket most is megtartották, K.-Tárkány, Csanálos és Megyaszó kivételével, melyek dícséretesekké lettek. Sima kielégítővé hanyatlott. Ebből azonban a tanítók buzgóságára semmi következtetést vonni nem lehet, mert mindezekben a helyeken most más tanító működik, mint most egy éve. *Dícséretesből kitűnővé* lett Nagy-Kövesd, Pácin, Tisza-Lúcz leány-iskola. *Kielégítővé* hanyatlott Leányvár, Bacska, Luka, Hídvég, a többi megmaradt a tavalýi színvonalon. *Kielégítőből dícséretessé* lett Vajdácska, Olaszi, Petrahó, T.-K.-néz, a többi maradt ott, a hol volt. *Gyengéből dícséretessé* lett Kenézlő, a hol tavalý még a lelkes tanított. Ez haladás. Némileg a szomotori is, mely gyengéből kielégítővé lett, ugyanazon tanító vezetése alatt. De nem haladás, sőt visszaesés, a változott körülményekhez képest a visi iskola, mely tavalý gyenge volt, miután benne a lelkes tanított, most pedig csakis kielégítőre birt felvergődni, pedig most benne rendes tanító tanít.

Rendes tanító van 54, kettővel több, mint tavalý, kik közül 2 nőtanító, tavalý 3 volt. Segédtanító 1, tavalý 2 volt. Ideiglenes tanító 6, tavalý 3 volt. Lelkesztanító 9, tavalý 3 volt. Káplántanító 3, nős tanító 47; nőtlen 11, özvegy 1; oklevelés 55, nem oklevelés 5.

Tanítólak: jó 58, rossz 5, tavalý volt 10. Tanterem törvényszerű 61, nem törvényszerű 8, u. m.: Zombor, Báj, Csanálos, Bodrog-Keresztúr, Vis, Kenézlő, Vámos-Ujfalú, Tolcsva. Kellőleg fel van szerelve: 18, hiányosan 38. Semmi felszerelés

nincsen 9 helyen, u. m.: Zombor, Csanáros, Sóstófalva, Harkány fiiskola, Nagy-Géres, K. Kövesd, Lelesz, L.-Pólyán, Vis.

Iskolai alap: pénzben 1779 frt, földben 12 hold. A *testgyakorlat* 15 helyen taníttatik tornaeszközök nélkül, egy helyen tornaeszközökkel. Egyebütt nem taníttatik sehogy.

Faiskola: rendezett 22, rendezetlen 35. Erről azonban nyugodt lélekkel referálui a téli időszakban, a midőn azt az egyházlátogatóság nem látta, meg se tekintette vajjon rendezett-e, vagy rendezetlen, — nem lehet.

Az egyházmegyében alkalmazott tanítók fizetése tesz: 24.980 frtot. Egy év előtt tett 22,948 forintot. Így az emelkedés tenne 2032 forintot, ha nem tudnánk, hogy a tanítói jövedelem bevallások nagyon ingadozók s összehasonlításokra nem alkalmasak.

Iskoláinkba járte féléven más vallású és pedig:

Róm. kath.	118 fi,	95 nő,	összesen	213.
Gör. k.	53 »	29 »	»	82.
Ág. evang.	19 »	8 »	»	27.
Izraelita	54 »	54 »	»	108.

Összesen 244 fi, 186 nő, összesen 430, kevesebb 83-al, mint egy év előtt. A más vallású iskolások az összes iskolába járóknak 7.78⁰/₀-át teszik.

Az összes iskolábajárók kimutatása.

Járt az alsó-zepléni ev. ref. egyházmegye népiskoláiba:

1. Ev. ref. val. 6—12 é. növ.	2534 fi,	2140 nő,	összesen	4674.
» » » 12—15 » »	217 fi,	221 nő,	»	438.
2. Más val. 6—12 » »	244 fi,	186 nő,	»	430.

Összesen: 2995 fi, 2547 nő, összesen 5542.

Több 41 el, mint a megelőző évben.

4. A múlt 1893. évi szeptember 19—20. napjain Sárospatakon tartott kerületi gyűlés 92. sz. jegyzőkönyvi határozatára vonatkozólag:

a) Van az egyházmegyében 84 iskola. Ezek közül külön fi és külön leányiskola van 5 helyen, u. m. Tarczalon, Luczon,

Megyaszón, Harkányban, és Sárospatakon. A többi 79 iskola mind vegyes. E 84 iskolából 6 állami s kettő községi iskola.

b) Hat osztályú iskola van 13.

c) Fizetése kevesebb van 300 forintnál 11 tanítónak, u. m. Ondon, Golopon, Luczon (leány), Kakon, Harkányban (leány), Simán, Olasziban, Kis Kövesden, Leleszen, L.-Pólyánban, Szentesen. 300 frtja van 15 tanítónak. 300 forintnál nagyobb fizetése 37-nek.

d) Legmagasabb tanítói fizetés 800 frt (Uzigándon, Karádon). A legkisebb 150 frt, T.-Luczon (a leánytanítónak). Utánna következik B.-Olaszi 185 frttal

e) Nincs tanító 3 helyen, u. m. Tolcsván, K.-Dobszán és Ágcsernőben.

Tanügyibizottság egyházi elnök urnak, gondos, körültekintő, a legkisebb mozzanatokat is egészen a részletekig felölelő jelentéseért jegyzőkönyvi elismerést és köszönetet nyilvánít.

5. Miután a néptanítók fizetésének rendezéséről alkotott 1893. évi XXVI. t.-cikk s annak végrehajtása tárgyában kibocsátott miniszteri utasítás, mely kimondja, hogy a tanítók legalább 300 forint fizetéssel és 50 frt ötödéves korpótlékkal díjaztassanak *az 1893. év szeptember 25-től kezdve és ezen 50 frt korpótlék* a minimális 300 forintot meghaladó tanítófizetés mellett is feltétlenül kiszolgáltatandó, mivel ellenkező esetben az említett törvénycikk és miniszteri rendelet pontjait fogják alkalmazni. S miután az utasítás szerint nyilatkozni kell szept. 25-éig az államsegély elfogadása, vagy el nem fogadására nézve, illetőleg csak eddig, a határidőig kérhető az államsegély, a mit ha tenni elmulasztanánk: a megállapított legkisebb fizetés biztosítottnak tekintendő és az iskolafenntartó egyházközségen behajtandó, mivégből szükséges, hogy

a nt. egyházmegyei közgyűlés haladéktalanul tegye tanácskozása tárgyává ezen életbevágó ügyet és intézkedjék tanítóink fizetésének s az iskolafenntartó gyülekezetek anyagi erejének pontos összeírása iránt s egyuttal alkosson e tárgyban a gyülekezetek miheztartása végett — irányadó határozatot.

Közgyűlésünk felkéri egyházmegyei gondnok urat, hogy egyetemes intézkedés végett az egyházkerületi

tanügyi bizottság útján a főt. egyházkerületet keresse meg.

6. Miután a »Sárospataki Irodalmi Kör« által készített népiskolai tantervre vonatkozó észrevételek és bírálatok a tanítói körök mindenikéből mindez ideig még be nem küldettek s miután a tanterv a legközelebbi egyházkerületi gyűlés által végleges elbírálásban fog részesíttetni,

kéri a tanügyi bizottság a nt. egyházmegyei közgyűlést, hogy ezen tantervet elbírálás végett adja ki egy bizottságnak, melynek tagjai lennének: Szinyei Gerzson tanügyi bizottsági világi elnökle mellett: Buza János, Bálint Dezső, Csontos József, Kovácsy Sándor és Gérecz Károly urak, oly megbizással, hogy ezen népiskolai tantervre vonatkozó észrevételeket elkészítvén, azt mint az egyházmegye véleményét terjeszszék fel a legközelebbi kerületi gyűlésre.

7. Azon okból kifolyólag, hogy a lizskai tanítói-kör elnökének leköszönése következtében, mivel nincs senki, aki azt össze hívná, értekezlet pedig már a múlt évben sem tartatott:

mondja ki határozatilag a nagytsizteletű egyházmegyei közgyűlés, hogy a tanítói körök lelkészelnöke mellé minden körben egy tanítói társelnök is választassék, így az egyik elnök akadályoztatása esetén a másik elnök által legyen összehívandó és megtartható a tanítói körök értekezlete.

8. Tekintettel a tanügy fontosságára, a mely eddigelé még mindég a gyűlés végén tárgyalatott, a midőn egy pár tanácsbíró és a jegyzőkön kívül egy lélek sincs jelen,

kéri a bizottság a nagytsizteletű egyházmegyét, hogy a tanügyre vonatkozó jelentéseket a gyűlés első napjának délelőtti óráiban vegye fel a tárgysorozatban.

9. Miután ismétlő-iskoláztatásunk rendetlen és ellenőrizetlen,

utasítsa a nagytsizteletű egyházmegye a tanító urakat, hogy az ismétlő-iskolások névsorát, a mindennapi iskolába járók névsorával együtt készítsék el, mutassák meg és adják át a körlátogatóknak, vagyis az ismétlő-iskolásokat is nyilvántartsák.

10. Azt tapasztalván a tanügyi bizottság, hogy oly helyekről, hol a tanítói hivatal nincs betöltve, a tankötelesek kimutatása nincsen feltüntetve,

utasítsa a nagytiszteletű egyházmegye a körlátogatókat, hogy az ilyen helyekről is kérjenek kimutatást, mivel csakis így lehet megközelítő hű statisztikát összeállítani.

11. Tanügyi bizottság abból kiindulva, hogy a hol két tanító van felényi fáradsággal, kétszeres eredményt lehetne elérni az iskolákban, ha szakítanánk azzal az egy időben divatos, de csakis félszeg felfogásból származott, gyakorlati és erkölcsi haszonnal nem járó beosztással, mely a fiúkat a leányoktól elkülönözte, más-más tanítóra bízta, a mi által az okszerű munkabeosztást és munkamegtakarítást csak látszólagossá tette, mert mindkét tanító elébe ugyanazt a munkakört szabta, a helyett, hogy az osztályokat, nem pedig a fiúkat és leányokat osztotta volna meg közöttük,

mondaná ki a nagytiszteletű egyházmegye, hogy a hol két tanító van, ott az osztályokat, nem pedig a fiúkat és leányokat kell megosztani, a mely eljárás minden bizonynyal a tanítás sikeréhez vezet.

12. Az egyházlátogatóság jelenti, hogy a tiszaladányi egyházban a 12 évet be nem töltött gyermekek is confirmáltak,

bizottság a nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés figyelmét ezen körülményre felhívja.

13. A báji egyházat utasítatni kéri a bizottság, hogy iskolája építéséhez mielőbb hozzáfogjon.

14. Lácán a faiskola-terület temetőnek foglaltatott le tanügyi bizottság kéri a nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlést, miszerint utasítsa Lácát, hogy a faiskola-terület a községtől téríttesse vissza.

15. Pálur Mihály, anyagi gondokkal küzdő, igen kitűnő örösi tanítót

segélyre ajánlja a tanügyi bizottság.

16. A harkányi iskola teljesen felszeretlen, noha ennek teljesítésére már egy ízben figyelmeztetve is volt,

kéri a bizottság a nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlést, miszerint szigorúan utasítsa a harkányi egyházat iskolája teljes felszerelésére.

68. Mindezen jegyzőkönyvi pontok felolvastatván, hitelesítették.

Jegyzették: *Kónya András* papi főjegyző az 1, 2, 5, 6, 9, 12, 14, 17, 23, 24, 27, 29, 33, 38, 45, 48, 49, 50, 51, 55, 56, 57, 59, 62, 63, 64, 65, 66, 68;
Debreceni Bertalan vil. főjegyző a 3, 11, 13, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 25, 26, 36, 37, 39, 60, 61;
Czinke István aljegyző a 7, 10, 15, 32, 34, 40, 41, 42, 44;
Komjáthy Gábor aljegyző a 4, 8, 28, 30, 31, 35, 43, 46, 47, 52, 53, 54, 58 pontokat;
Hubay József a tanügyi bizottság jegyzőkönyvét a 67. számot.

Betűrendes tárgymutató,

hogy mely pontok kit érdekelnek.

- Ágcsernői egyházat 8.
Bajusz Imre tanítót 15.
Báji egyházat 67/13.
Balogi Sámuel tanítót 37.
Balogh Kálmán tanítót 8, 42.
Bartha Béla drt. 13.
Bálint Dezső lelkészt 13, 46, 67/6.
Bodrog Olaszii egyházat 18, 19, 39, 64, 65.
Bodrog Keresztúri egyházat 28, 39, 64.
Bodnár Lajos tanítót 22/2, 56.
Buza János tanárt 67/6.
Borcsik János tanítót 15.
Czigándi egyházat 24, 25.
Csanálosi egyházat 23, 54.
Csécsi N. Pált 39/e.
Csobajai egyházat 49, 51.
Csontos József tanárt 67/6.
Deák János leányvári gondnokot 33.
Debreceni Bertalant 6, 13, 18, 19, 20, 21, 22, 25, 26, 29, 30,
35, 47, 53.
Egyházkerületet 22.
Egyházakat általában 11, 12, 60, 62, 67.
Egyházlátogatókat 50, 61.
Erdőbényei egyházat 9.
Esperesi hivatalt 1, 2, 12, 38, 50.
Felszegi Mártont 22.
Fikkel Gyulát 8.
Fukk János sóstófalvi volt gondnokot 53.
Furik János tanítót 44, 45.
Gecsei Péter tanácsbirót 22, 47.
Gesztelyi egyházat 9.
Gérecz Károly tanítót 67/6.
Golopi egyházat 48.
Gyüre Péter tanítót 8.
Hanko Adorján tanítót 8.
Harkányi egyházat 27, 67/16.
Hegedüs János tanítót 41, 43, 39.
Hernádkaki egyházat 17, 65.

- Hézszer Emil lelkészt 46.
 Hogykai egyházat 40, 64.
 Hosszúfalussy Miklós főgondnokot 54.
 Hubay Bertalan tanítót 52.
 Karádi egyházat 14.
 Kenézlii egyházat 14, 39.
 Keresztúri József tbirót 6, 24, 29, 30, 31, 32.
 Királyhelmecei egyházat 34.
 Kisgéresi egyházat 9.
 Klein Ignác bérlőt 22.
 Kócán Miklós tbirót 6, 52.
 Komjáthy Gábor aljegyzőt 34.
 Kónya András főjegyzőt 6, 12, 52, 58, 59.
 Kónya József lelkészt 7.
 Kovácsy Sándor tanárt 67/6.
 Kovács János vámos-ujfalusi lelkészt 22.
 Kun Miklós lelkészt 46.
 Lácai egyházat 20, 37.
 Leányvári egyházat 32, 33.
 Leleszi egyházat 65.
 Lelkészeket általában 62.
 Lukai egyházat 64.
 Mauritz Árpád s.-lelkészt 8.
 Meczner András tbirót 6.
 Meczner Béla egyházmegyei gondnokot 1, 3, 16, 17, 67/5.
 Miklós Béláné önnagyságát 38.
 Monoki egyházat 65.
 Olcsvári Gyulát 22.
 Órás Kálmán lelkészt 46.
 Órás Károly tanítót 42.
 Órosi egyházat 9, 36.
 Pálúr Mihály tanítót 9.
 Perbenyiki egyházat 35.
 Pilissy Ferdinánd tanácsbirót 30.
 Pthrügyi egyházat 14.
 Sajóhidvégi egyházat 26.
 Szinai egyházat 44.
 Sohajda János lelkészt 64.
 Sóstófalvi egyházat 53, 54, 55, 56.
 Székely József tanítót 8, 43.
 Székely Imre lelkészt 7.
 Szinyei Gerzson tanácsbirót 13, 14, 21, 40, 67/6.
 Szikszai Józsefet 22.
 Szomotor-vécsi egyházat 21.
 Tállyai egyházat 64.
 Tanítókat általában 67.
 Tarcali egyházat 10.
 Tárkányi egyházakat 29, 30
 Tárkányi tanítókat 31.
 Tisza Istvánt 51.
 Tolcsvai egyházat 16.

Tóth Lajos tanácsbirót 6, 12, 23, 43.
Tóth István tanitót 8.
Tisza-ladányi egyházat 14, 67/12.
Ugray László s -tanitót 8.
Ungvári Pálnét 34.
Zitás Bertalan lelkészt 59, 67.
Zitás István lelkészt 7.
Zombori Gedő tanácsbirót 4.
Zombori egyházat 65.
Vajdácskai egyházat 64.
Vasko László tanitót 8.
Vámos-újfalui egyházat 22, 64.
Vinnai Pált 22.
Visi egyházat 14, 39, 64.
